

Bijlage 2 Onderbouwing van de cultuurhistorisch waardevolle panden

In bijlage 2 wordt een onderbouwing van de cultuurhistorisch waardevolle panden opgenomen. De volgende tekst wordt opgenomen:

1. Beelmanstraat 10- 12

Onderwerp: Cultuurhistorische beschrijving/onderbouwing voor de voordracht van de panden Beelmanstraat 10-12 als cultuurhistorisch waardevolle objecten.

Adres: Beelmanstraat 10-12

Datum advies: 18 september 2012

Geacht college,

Beelmanstraat 10-12 betreft een dubbele eenlaagse arbeiderswoning van rond 1900. Mansardedak, belegd met grijze kruispannen. Het pand is opgebouwd uit bakstenen in schoon metselwerk. Symmetrisch en centraal in het woonblok bevinden zich de voordeuren in licht verdiepte portieken. Rijke muizentandlijst, grijs gepleisterde plint, sierankers, getoogde schuifvensters. Het dubbelpand is cultuurhistorisch waardevol, omdat het qua uiterlijk en qua korrelgrootte representatief is voor de bouw van arbeiderswoningen rond 1900. Verder oogt het woonblok onaangetast, authentiek, niet verstoord door moderne vensters of dakkapellen. Het blok vormt een fraai ensemble/context met het naastliggende blok Beelmanstraat 6 dat qua opzet gelijk is aan de nummers 8-10, echter door zijn pleisterlaag iets lichter bevonden wordt.

2. Eindhovenseweg 69-69a

Tweelaags dubbel woonhuis onder tentdak uit 1933-1934. Architect: P. Hertroys.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in Noors verband. Diepe voegen. Trasraam met rollaag. Licht verdiepte, centraal gelegen rondboogportiek waarin zich de beide voordeuren bevinden. Betonnen stoepje van drie treden en rode keramische tegels. Geprofileerde houten tussenstijl. Houten deuren met langwerpige venster met roede-verdeling. Boven beide deuren een kwartcirkelvormig bovenlicht met trasering en glas-in-lood. Overspanning van de portiek met anderhalfstreks rondboog met bakstenen reliëfversiering. Aan weerszijden van de ingangspartij een tweeledig venster met roede-verdeling en glas-in-lood bovenramen. Houten kozijnen.

Verdieping met drie tweeledige vensters met bovenramen. Houten kozijnen. Roede-verdeling ook in de bovenramen. Bovenramen bovendien met glas-in-lood. Betonnen lekdorpels. Buitenste twee vensters zijn iets breder dan het centrale venster.

Ver overstekende geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal. Tentdak belegd met grijze Hollandse pannen. Brede, originele dakkapel met vier ruiten met roede-verdeling. Relatief ver overstekende geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal.

Beide zijgevels met zinken regenpijp, ver overstekende geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal. In beide zijgevels op de begane grond, vooraan een venster met houten kozijnen, roede-verdeling en bovenraam met glas-in-lood. Betonnen lekdorpels.

Linkerzijgevel met bovendien een zelfde soort venster vooraan op de verdieping. Rechterzijgevel met klein vierkant venster met houten kozijnen en roede-verdeling achteraan op de begane grond.

Boven dit venster een betonnen luifellatei.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de bouw die typerend is voor panden uit de dertiger jaren van de twintigste eeuw, de authenticiteit van het pand en de fraai vormgegeven voorgevel met rondboogportiek en bovenlichten met traseringen. Het pand vormt een goed ensemble met de nabijgelegen Antoniuskerk op nummer 73, en met de pastorie op nummer 71.

3. Eindhovenseweg 71

Tweelaags pastoriegebouw onder schilddak uit 1920-1921. Architect: F. Wolters.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een kruisverband. Drie vensterassen met centraal gelegen portiek met toegangsdeur. Gepleisterde plint. Rondboogportiek die aan de buitenzijde licht uitspringt met een baksteenversiering in de vorm van een tuitgevel met schoulers. Uitkragende baksteenversieringen en baksteenversiering in de vorm van een vierkant kruis, dat de religieuze functie van dit gebouw weerspiegelt. Voordeur in houten kozijnen met hardstenen neuten en drieruits bovenlicht. Links op de begane grond een staande erker met trapeziumvormig oppervlak. Bovenramen en geprofileerde houten kroonlijst. Rechterzijde met tweeledig venster met bovenramen. Houten kozijnen en betonnen lekdorpel. Eenvoudige rollaag boven het venster. Zes eenvoudige staafankers ter hoogte van de verdiepingsvloer.

Verdieping met centraal gelegen enkelruits venster. Links en rechts een tweeledig venster zonder bovenraam. Alle vensters met houten kozijnen, betonnen lekdorpels en rollagen.

Zijgevels qua vensters vergelijkbaar met voorgevel.

Rijke houten plansiergoot met zinken kraal, ondersteund door vele blokvormige klossen. Schilddak belegd met grijze Hollandse pannen. Tweeruits dakkapel centraal in voorste, linker- en rechterdakschild. Houten kozijnen. Geprofileerde bakgoot op klossen. Twee gemetselde schoorsteen op de nok van het dak.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn functie als pastorie, gebouwd door de bekende Eindhovense architect Wolters. Het pand vormt een ensemble met de belendende Antoniuskerk op nummer 73, maar ook met het kloosterhuis op nummer 69-69a. Pand is opvallend vanwege zijn soberheid van onder andere de vensters, maar valt op qua rijkdom in de portiek met baksteenversieringen en de rijke plansiergoot. Pand heeft een deel van zijn waarde verloren door modernisering van de oorspronkelijke vensters met roedeverdeling en het verwijderen van de vensterluiken.

4. Eindhovenseweg 73

R.K. Kerk H. Antonius van Padua, gebouwd in 1920-1921 onder architectuur van de Eindhovense architect F. Wolters in de stijl van de Delftse School. Eenlaags modern parochiezaaltje aan linkerzijde uit 1969.

Basilicale kerk met breed middenschip met zadeldak en smalle zijbeuken. Voor de kerk een lager ingangsportaal. Achterzijde met klokkegevel boven het koor.

Ingangspartij aan Eindhovenseweg met grijs gepleisterde plint. Opgaande betonnen trappartij naar de entree van de kerk. Entree kerkportaal met dubbele houten deur onder spitsboog. Blind timpaan. Spitsboog als overspanning met sierlijk baksteenreliëfband. Gevel van kerkportaal van rode baksteen in kruisverband. Topgeveltje met schouders en topversiering in metselwerk en beton. Voor beide zijgevels een opgaande betonnen trappartij. In beide zijgevels een houten toegangsdeur met spitsboog en twee diep geplaatste vensters met forse afzaten en eveneens met spitsboog.

Houten bakgoot met zinken kraal. Zadeldakje met aan beide zijden een groot dakraam. Dak belegd met grijsgesmoorde Hollandse pannen.

Kerkgebouw eveneens in rode baksteen in kruisverband. Grijs gepleisterde plint. Voorgevel met schouders, blinde oculus en bakstenen schoorsteen. Plantenbakken voor de frontgevel links en rechts van het ingangsportaal. Verdelling in zes traveeën door ranke gemetselde steunberen met afzaten. Klokkegevel met opening als achterste verhoogde steunbeer boven het koor aan beide zijden van de kerk.

Aan rechterzijde van de kerk loopt een zijbeuk met platdak, die gebruik maakt van de steunberen. Tussen de steunberen en aan de bovenzijde van de zijbeuk uitkragende platte muizentandingen.

Ongeveer centraal een moderne toegangspartij. Eén opgang voor rolstoelgebruikers, een andere met trap treden. Houten deuren met glas en plat dakje.

Ter hoogte van de verdieping enkele langwerpige ramen met spitsbogen en verder een groot aantal spitsboogramen. Alle ramen voorzien van lekdorpels van baksteen voorzien van keramische tegels. Boven de ramen dubbele rollagen die de spitsbogen benadrukken.

Bakgoot met zinken kraal over de hele lengte. Zadeldak met gesmoorde Hollandse pannen.

Linkerzijdegevel met langwerpige spitsboogramen zoals aan andere zijde.

Achtergevel zoals voorgevel. Tegen de achtergevel een hoge eenlaagse aanbouw onder schilddak. Stenen trap aan de achterzijde en diepliggende, overdekte entree.

De kerk heeft een belangrijke cultuurhistorische betekenis, omdat dit de eerste nieuw gebouwde kerk is, die door de grote bevolkingsgroei in het begin van de twintigste eeuw van de oude parochie werd afgesplitst. Ze is gelegen op een belangrijk en markant punt aan de Eindhovenseweg. De kerk is gebouwd als zaalkerk, een typerende architectuuruiting voor de kerkenbouw van de eerste helft van de twintigste eeuw. De architect is hier duidelijk onder invloed van de architectuur van de Delftse School. Het pand vormt een ensemble met de belendende pastorie op nummer 71 die eveneens door Wolters werd gebouwd, en ook met het kloosterhuis op nummer 69-69a.

5. Frans van Beststraat 3 en 5

blok van twee eenlaagse dorpswoonhuizen met aanbouwen

De voorzijde van het dubbelpand uit 1889

Algemene beschrijving

Aan de Frans van Beststraat staat een blok van twee eenlaagse dorpshuizen onder een zadeldak evenwijdig aan de straat gelegen en daterend uit 1889. Deze woningen zijn nog in redelijke staat en zijn zeker te bestempelen als de wat betere arbeiderswoningen van die tijd. Dit had in die tijd zeker te maken met het station dat aan de overzijde van de straat was gelegen. De oude benaming voor deze straat was dan ook 'Spoorstraat'. In 1832 heette dit gebied, waar alleen akker- en bouwland lag, 'De Rapelenberg'.

Volgens de kadastrale leggers moet dit complex in 1889 zijn gebouwd door herbergier Jan Kanen. Hij baatte destijds het naastgelegen hotel-restaurant-café Du Commerce uit. In 1903 verkocht hij het pand aan lijmzieder Matheus Johannes Maas voor 4000 gulden, destijds een behoorlijk bedrag. Vermoedelijk heeft Maas het complex sterk verbouwd.

Op basis van uiterlijke kenmerken concluderen wij dat de twee vensters en de deur aan de linkerkant nog op de originele plaats staan. De gietijzeren sierankers boven deze ramen en deur bevinden zich op een logische plaats, namelijk naast de strekken.

De plaats van de middelste twee vensters en de rechterdeur zijn echter van jongere datum. Hier hebben vermoedelijk in het verleden twee vensters gezeten. Dit zou dan ook corresponderen met de huidige locatie van de muurankers in het centrale gedeelte van het dubbelhuis.

In het rechterdeel valt het kleurverschil van de bakstenen op. Volgens een oude foto in het boek Van Wedert tot Valkenswaard hebben in dit gedeelte van het pand in het verleden twee smalle ramen of een smal raam en een smalle deur hebben gezeten. Ook daar is de plaats van de sierankers niet logisch.

Bouwkundige beschrijving:

Het dubbelpand Frans van Beststraat 3-5 bestaat uit twee woningen. Aan de voorzijde van het complex valt goed te zien dat de linkerwoning, nummer 3, kleiner is dan de rechterwoning op nummer 5. Nummer 3 heeft in de voorgevel een indeling van een dubbel venster met een deur rechts daarvan. Ook nummer 5 heeft deze indeling, maar heeft nog een derde venster, rechts van de voordeur.

De voorgevel heeft een grijs gepleisterde plint die tweemaal wordt onderbroken door een licht terugspringende voordeur met hardstenen drempel. In de plint op nummer 3 is een vierkant kelderlicht aangebracht. Het complex is opgebouwd uit vormbaksteen in een kruisverband en gemetseld met kalkspecie en knipvoegen.

De gevel bevat vijf hoge raamkozijnen met getoogde bovendorpels, hardstenen dorpels en bovenlichten met een verticale roede. Daaronder bevindt zich vast glas in de sponningen waar hoogstwaarschijnlijk schuiframen hebben gezeten. De twee voordeurkozijnen zijn met een brede negge geplaatst en hebben ook een getoogde bovendorpel en bovenlicht met roede. Zeven anderhalfsteeense segmentbogen zorgen voor de ontlasting van de kozijnen. Acht gietijzeren sierankers zijn in de gevel aangebracht.

De gevel wordt aan de bovenzijde beëindigd met een smalle geprofileerde houten fries of gootklamp. De dakvoet eindigt in een geprofileerde bakgoot met sierklossen en een zinken kraal.

De noordelijke zijgevel heeft, evenals de voorgevel, een grijs gepleisterde plint. De begane grond is blind en is gemetseld van enigszins getrokken klinkers in een kruisverband. Dit is goed te zien aan de bakscheuren in de stenen. Ter hoogte van de balklaag zijn in deze zijgevel twee eenvoudige staafankers aangebracht. In de topgevel bevinden zich twee zesruits stolpramen met houten kozijnen, hardstenen dorpels en strekken erboven. Ter hoogte van de strekken bevinden zich drie eenvoudige staafankers. Aan de daklijn zijn de uiteinden van de gordingen zichtbaar.

De zuidelijke zijgevel is qua indeling en opbouw nagenoeg identiek aan de noordelijke zijgevel. De zuidelijke zijgevel heeft echter geen plint en de daklijn is voorzien van een windveer.

Het zadeldak is belegd met blauwgesmoorde oude holle dakpannen en vorsten. In de top van de noordelijke zijgevel bevindt zich een eindschoorsteen en in de vorst zijn nog eens twee schoorstenen gebouwd. In het dakschild dat aan de straat zichtbaar is, zijn vijf kleine, eenvoudige dakraampjes aangebracht. Het schild aan de achterzijde heeft een dakkapel en enkele kleine dakraampjes.

In de achtergevel van het complex zijn enkele gemoderniseerde toegangspartijen te zien van verschillende formaten met strekken erboven. Ook bevindt zich hier een dichtgezet venster met segmentboog. De bovenzijde van de achtergevel is voorzien van een muizentandlaag.

Tegen de achterzijde van beide woningen bevindt zich een eenlaags volume met zadeldak, dwars op het hoofdvolume. Het noordelijke van deze twee bijgebouwen is belegd met grijze Tuile du Nord-dakpannen. Op een plaat die bevestigd is op een van de bovendorpels van dit bijgebouw is de tekst "De oude hoeve" geschreven.

Het bijgebouwte achter nummer 3 valt op, omdat het gedeeltelijk schuin in het hoofdvolume gebouwd lijkt te zijn. Dit volume heeft aan de straatzijde een toegangsdeur met daarnaast een houten vierruitsvenster. Boven venster en deur bevindt zich een strek. In de topgevel van dit volume bevindt zich eenzelfde soort venster. Daar boven bevindt zich een anderhalfsteeense rollaag. Het dak van dit zuidelijke volume is belegd met blauwe oude holle dakpannen.

Schuin achter de zuidelijke zijgevel is een van de twee bijgebouwtjes zichtbaar. Dit gebouwtje lijkt gedeeltelijk in het hoofdvolume te verdwijnen.

Voordracht:

Het dubbelpand Frans van Beststraat 3-5 kan om de volgende redenen voorgedragen worden voor plaatsing op de lijst van gemeentelijke monumenten van Valkenswaard:

- Het pand geeft een goed beeld van de traditionele eenlaagse dorpsbebouwing uit het eind van de 19e eeuw.
- Het zuidelijke deel van het pand is op een opmerkelijke manier met de woning (schuur/berging) aan de achterzijde verbonden.

Bronnen en aanvullende informatie:

Beschrijving H. van Mierlo, W. Caris en J. en B. Hüsken
Foto's J. en B. Hüsken.

Literatuur:

- Bots, J.J.W.M. en Mélotte, H.E.M., Van Wedert tot Valkenswaard, Valkenswaard, 1977
- Latjes, P.J., Groeten uit Valkenswaard. Hapert, 1982.

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Adres Frans van Beststraat 3-5

Typering : blok van twee enkellaagse woonhuizen uit de 19e eeuw

Scorelijst	
++	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
<ul style="list-style-type: none"> Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst 	<p>Het blok van twee woningen vertoont het uiterlijk van het eenlaags dubbelpand uit het einde van de 19^e-eeuw met een dorps karakter. Qua uiterlijk is het pand gelijk aan de standaard arbeiderswoning uit die tijd.</p> <p>Het huisje (schuur/berging) aan de achterzijde van nummer 5 is gedeeltelijk in het woonhuis gebouwd. Deze onlogische verbinding is te danken aan de vorm van het perceel waarop de huizen zijn gebouwd. De oudste kadastrale tekening toont aan dat zowel het woonhuis als de berging gelijktijdig werden gebouwd.</p>	+/-
<ul style="list-style-type: none"> Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde 	<p>De voorgevel met de indeling van ramen en deuren is in de loop van de tijd sterk gewijzigd, hoewel dit over het algemeen niet stoort. Wat echter wel stoort, zijn enkele sierankers die voor en door strekken aangebracht zijn. Ook de vensters en deuren zijn gedeeltelijk vernieuwd, waarbij een te groot glasoppervlak is ontstaan. Het voorste dakschild is niet verstoord door de bouw van dakkapellen. Wel bevinden zich hier enkele dakraampjes.</p>	+/-
<ul style="list-style-type: none"> Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking 	<p>Ook aan de overzijde van het oude stations-emplacement (de van Brakelstraat) is nog enige bebouwing uit de 19e eeuw bewaard gebleven. Het eenlaagse winkelpandje dat in de Hofstraat staat, is qua ouderdom vergelijkbaar met het dubbelpand aan de Frans van Beststraat.</p>	+/-
WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
<ul style="list-style-type: none"> Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis Bijzondere constructie 	n.v.t.	
<ul style="list-style-type: none"> Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid 	n.v.t.	
<ul style="list-style-type: none"> Archeologische betekenis 	n.v.t.	

<ul style="list-style-type: none"> • Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis 	n.v.t.	
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
<ul style="list-style-type: none"> • Historische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van Valkenswaard: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek 	Eerste bewoner van het dubbelpand was herbergier Jan Kanen. Hij baatte het naastgelegen hotel-restaurant-café Du Commerce uit. In 1903 verkocht hij het pand aan lijmzieder Matheus Johannes Maas. Voor zover valt na te gaan is het pand altijd als woonhuis gebruikt.	+/-
<ul style="list-style-type: none"> • Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar 	Het dubbelpand is in architectonisch opzicht niet bijzonder. Het is een standaard type dorpswoning, die op het einde van de 19 ^e eeuw veel gebouwd werd. Het huisje (opslag/berging) achter nummer 3, dat gedeeltelijk in de gevel van het woonhuis is gebouwd, is even oud als het woonhuis. Door zijn ligging en bijzondere verbinding met het woonhuis krijgt dit deel een opmerkelijke uitstraling.	+
<ul style="list-style-type: none"> • Context: Historische samenhang met andere objecten 	Het verband dat voorheen bestond met hotel-restaurant-café Du Commerce is verdwenen en het oude hotel is vervangen door het modernere hotel De Valk. De bebouwing aan deze kant van de Frans van Beststraat is gemoderniseerd en gelijksoortige eenlaagse woonhuizen zijn afgebroken.	+/-
<ul style="list-style-type: none"> • Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen 	De Frans van Beststraat heette vroeger Spoorstraat. Het dubbelpand stond voorheen in de directe nabijheid van de spoorlijn. Een directe relatie met het station (opslagplaats of rustplaats) kan echter niet worden gelegd. Het station en het stationsemplacement zijn in het begin van de jaren '60 van de 20ste eeuw gesloopt. Op dit terrein is vervolgens de Europalaan aangelegd.	+/-

6. Karel Mollenstraat Zuid 1, 3, 5

Dubbel tweelaags winkel-woonhuis onder platdak met schilden. Gebouwd in 1918 in opdracht van winkelierster W. Schmidt. Pand is gebouwd met een lichte kromming die het tracé van de Karel Mollenstraat volgt. Topgevel in licht uitspringende middenrisaliet met loggia.

Voorgevel opgebouwd in wit geschilderde bakstenen in een kruisverband. Begane grond met donkere gepleisterde plint. In de linkertravee een moderne deur en dito winkelpui. Centrale travee met een moderne winkelpui en de rechtertravee met links een glas-paneeldeur met drieruits bovenlicht in licht verdiept portiek. Rechts twee vensters met bruine geglazuurde bakstenen lekdorpels.

Verdieping met in de linkertravee twee vensters. Loggia met halfrondboog als overpanning in de licht uitspringende middenrisaliet. Opengewerkte bakstenen borstwering met rollaag. Rechtertravee met twee T-stolpvensters met houten kozijnen en bovenramen met roedeverdeling. Bruine geglazuurde bakstenen lekdorpels. Fries over de gehele breedte van het pand met smalle, langwerpige baksteenversieringen. Tuitgevel met schouder in de middenrisaliet met twee smalle vensters met bruine geglazuurde bakstenen lekdorpels. Onder de vensters een band in metselreliëf. Sierlijke betonnen dekplaten als bekroning van de topgevel. Deze is verdikt op de schouder en met sierlijke voluten boven in de topgevel.

Houten bakgoten met kraal op klossen boven de linker- en rechtertravee. Schilden van het dak belegd met rode muldenpannen. Houten boeiboord als afscheiding tussen de schilden en het platdak. Zowel links als rechts in het voorste dakschild twee moderne dakramen.

Zijgevels blind met eenvoudige staafankers en boeiboorden.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn symmetrische architectuur met loggia en rondboog als overspanning en de opengewerkte bakstenen borstwering. Het pand is een goed voorbeeld van een winkel-woonhuis kort na de eerste wereldoorlog.

7. Karel Mollenstraat Zuid 7

Eenlaags diep winkel-woonhuis met zolderverdieping met naast gelegen bakstenen muur met rondboogopening. Bouwjaar: ca. 1915.

Vorgevel opgebouwd in wit geschilderde bakstenen in een kruisverband. Knipvoegen.

Donkergrijs geschilderde plint. Fors, modern, drieledig venster op de begane grond. Betonnen lekdorpel.

Verdieping met centrale gevelopening bestaande uit dubbele deur en een Frans balkon, met daarboven een half rond bovenraam met roedeverdeling. Aan weerszijden van de dubbele deur een zesruits venster en een betonnen lekdorpel. Het geheel van vensters en deuren met houten kozijnen. Gemetselde half rondboog als overspanning van het bovenraam van de dubbele deur.

Overstekende geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal. Deze is aan de rechterzijde korter dan de aan de linkerzijde en met een knik. Bakgoot ondersteund door houten consoles.

Linkerzijgevel met mastgoot.

Wit geschilderde bakstenen muur links van het pand tussen de nummers 5 en 7. Rondboogopening kan afgesloten worden met een ijzeren poort met spijlen. Boven de poort is de muur opengewerkt als een soort balustrade. Op de top van het muurtje een smal afdakje van rode tuile-du-nord pannen.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn duidelijke uitstraling van de eerste decennia van de twintigste eeuw. De bijzondere deur-vensterpartij op de zolderverdieping van het pand valt daarbij direct op. Het is een voorbeeld van een kleinschalig woon-winkelhuis van rond 1915.

8. Karel Mollenstraat Zuid 9 en 9a

Tweelaags asymmetrisch dubbel herenhuis uit ca. 1910 met topgevel in het rechterdeel van het pand. Dubbelpand vormt een architectonisch geheel met het belendende herenhuis op nummer 11. Gehele complex onder één schilddak.

Voorgevel uitgevoerd in schoon metselwerk in rode baksteen in een kruisverband. Begane grond met trasraam beëindigd met een rollaag van oranje verblendstenen. Deze rollaag vormt tevens een onderdorpelband. Centraal gelegen portiek met daarin beide voordeuren. Hardstenen stoepje met terrazzovloer en hardstenen neuten. Houten kozijnen en bovenlichten met roedeverdeling. Binnenzijde van de portiek gemetseld in bruine en oranje geglazuurde bakstenen. Rondboog als overspanning van het portiek, bestaande uit oranje verblendstenen en rode bakstenen. Deels uitspringend als versiering. Betonnen sluitsteen met uitkraging als onderste gedeelte van een uitkragende erker op de verdieping.

Links van de entree twee vensters met zesruits bovenramen. Anderhalfsteens strekken. Betonnen lekdorpels. Rechts van de entree twee vensters met bovenramen en tussendorpels met versiering. Betonnen lekdorpels. Oranje verblendstenen bovendorpelbanden.

Smeedijzeren sierankers ter hoogte van de verdiepingsvloer.

Verdieping met oranje onder- en bovendorpelbanden. Kleine versieringen in het metselwerk. Links één T-stolpvenster met zesruits bovenraam. Betonnen lekdorpel en strek. Centraal geplaatste driehoekige hangende erker met bovenramen op uitkragende baksteenlagen aan de onderzijde. Houten kozijnen. Geprofileerde kroonlijst. Rechts van de erker een driedelig venster met bovenramen. Houten kozijnen, betonnen lekdorpel en strek. Fries met versieringen in oranje verblendstenen. Smeedijzeren staafankers. Topgevel aan rechterzijde met vierruits halfrondivenster. Betonnen lekdorpel. Anderhalfsteens rondboog met rijke versiering in de vorm van oranje verblendstenen en rode bakstenen.

Geprofileerde houten kroonlijst met zinken kraal op sierlijke klossen. Zinken regenpijpen aan weerszijden van het pand. Dak belegd met rode Hollandse pannen. Schoorsteen in het linker- en rechterdakschild en een piron op de nok waar de schilden bij elkaar komen.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de goed geconserveerde authenticiteit van het pand. Het is een voorbeeld van een rijkversierd complex van woningen van rond 1915.

Architectonisch vormt het complex een fraai geheel met de twee topgevels en de portieken met geglazuurde stenen.

Waardevol vanwege zijn herkenbaarheid van de (plaatselijke) architectuur van de eerste decennia van de twintigste eeuw, die nog gekenmerkt wordt door invloeden van de Jugendstil en neorenaissance.

9. Karel Mollenstraat Zuid 11

Tweelaags asymmetrisch dubbel herenhuis uit ca. 1910 met topgevel in het linkerdeel van het pand. Eenlaags aanbouw aan rechterzijde. Gespiegelde versie van het dubbelpand Karel Mollenstraat Zuid 9-9a. De topgevels van beide panden liggen derhalve in het midden, naast elkaar. Pand vormt een architectonisch geheel met het belendende dubbelpand op nummer 9-9a. Gehele complex onder één schilddak.

Voorgevel uitgevoerd in schoon metselwerk in rode baksteen in een kruisverband. Begane grond met trasraam beëindigd met een rollaag van oranje verblendstenen. Deze rollaag vormt tevens een onderdorpelband. Centraal gelegen portiek voordeur. Hardstenen stoepje met terrazzovloer en hardstenen neuten. Houten kozijnen en enkelruits bovenlicht. Rondboog als overspanning van het portiek, met aan de bovenzijde daarvan een oranje verblendstenen band die over de breedte van het pand doorloopt als bovendorpelband. Links van de entree twee vensters met enkelruits bovenramen en tussendorpels met versiering. Anderhalfsteens strekken en betonnen lekdorpels. Rechts van de entree twee vensters, gelijk aan de vensters links van de entree.

Verdieping met oranje onder- en bovendorpelbanden en kleine versieringen in het metselwerk. Centraal boven de portiek een T-schuifvenster met houten kozijnen, betonnen lekdorpel en strek. Zowel links als rechts van dit venster een drieledig venster met bovenramen. Houten betonnen lekdorpels en strekken. Fries met versieringen in oranje verblendstenen. Smeedijzeren sierstaafankers. Topgevel aan linkerkant met rondvenster. Anderhalfsteens rondboog met rijke versiering in de vorm van oranje verblendstenen en rode bakstenen.

Geprofileerde houten kroonlijst met zinken kraal op sierlijke klossen. Zinken regenpijpen aan weerszijden van het pand. Dak belegd met rode Hollandse pannen. Schoorsteen in het linkerdakschild.

Eenlaags aanbouw aan de rechterzijde, opgebouwd uit dezelfde rode bakstenen en oranje verblendstenen banden. Links een getoogde houten poort onder halfrondboog. Boven de poort is de muur opengewerkt als een soort balustrade. Op de top van het muurtje een bakstenen ezelsrug. Rechterdeel modern met poort en forse plانسier. Rechterzijgevel van de aanbouw met houten beschieting, bakstenen afzaat met daaronder bakstenen steunberen.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de goed geconserveerde authenticiteit van het pand. Het is een voorbeeld van een rijkversierd complex van woningen van rond 1915.

Architectonisch vormt het complex een fraai geheel met de twee topgevels en de portieken.

Waardevol vanwege zijn herkenbaarheid van de (plaatselijke) architectuur van de eerste decennia van de twintigste eeuw, die nog gekenmerkt wordt door invloeden van de Jugendstil en neorenaissance.

10. Karel Mollenstraat Zuid 13

Tweelaags diep herenhuis uit 1908 met topgevel onder zadeldak, terugliggend gedeelte tegen linkerzijde met toegangsdeur en platdak. Opening aan rechterzijde in latere jaren dichtgebouwd met tweelaags aanbouw onder platdak.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode bakstenen in een kruisverband. Knipvoegen.

Voorgevel met grijs gepleisterde plint. Terugliggend linkerdeel van het pand met stoepje van moderne hardtenen tegels. IJzeren sierhek op de hoek. Voordeur met houten kozijnen en achtruits bovenlicht. Aan weerszijden van de deur twee kleine smalle tweeruits vensters met hardstenen lekdorpels en rollaagjes. Boven de deur en vensters een gepleisterd boogveld en halfrondbog bestaande uit twee rollagen. Ter hoogte van de verdiepingsvloer een staafanker met platte top. Rechts van de deur, in de linkerzijgevel van het diephuis een smal langwerpige venster met zesruits bovenraam. Houten kozijnen, betonnen lekdorpel, segmentboog.

Begane grond voorgevel diephuis met twee enkelruits vensters met vijftienruits bovenramen.

Houten kozijnen, betonnen lekdorpels, strekse segmentbogen. Ter hoogte van de verdiepingsvloer enkele staafankers met platte top.

Verdieping van het terugliggende linkerdeel met T-stolpvenster met tienruits bovenraam. Houten kozijnen, betonnen lekdorpel, rollaag als overspanning. Verdieping in de linkerzijgevel van het diephuis blind. Verdieping voorgevel diephuis met twee T-stolpvensters met tienruits bovenramen. Houten kozijnen, betonnen lekdorpels, strekse segmentbogen.

Terugliggend linkerdeel met geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal op klossen. Deze loopt door in de linkerzijgevel. Smalle linkerzijgevel van het diephuis met fries met uitkragende baksteenversiering. Vlaamse goot met zinken kraal op klossen. Voorgevel diephuis met uitstekende geprofileerde houten bakgoot op klossen. Deze goot loopt aan de onderzijde met een knik horizontaal door als Vlaamse goot en gaat vervolgens verder in beide zijgevels. Rechterzijgevel diephuis blind met staafanker met platte top. Fries met uitkragende baksteenversiering.

Rechteraanbouw met grijs gepleisterde plint. Langwerpige, smal venster over de hoogte van beide verdiepingen. Bovenzijde venster drieruits. Vlaamse goot met zinken kraal op klossen. Zadeldak diephuis belegd met grijze Hollandse pannen.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn luxe en authentieke uitstraling met bovenlicht en -vensters met roedeverdeling, Vlaamse goot en speelse vormgegeven opbouw met terugliggend linkerdeel met opvallende deur-vensterpartij en (moderne) aanbouw aan rechterzijde. Het pand is een voorbeeld van de bouw van herenhuizen rond 1910.

14.

Karel Mollenstraat Zuid 44a – 46

eenlaags horecapand San Remo en Spaans-Mexicaans restaurant Pincho's

Inleiding

Het pand aan Karel Mollenstraat Zuid 44a-46 is in 1904 gebouwd door aannemer F. van Dooren in opdracht van de Valkenswaardse sigarenmakersvereniging. Het is het enig nog bestaand object in Valkenswaard dat herinnert aan de beginperiode van de emancipatie van de Valkenswaardse sigarenmaker. Deze vereniging, opgericht in 1900, was geen vakbond, maar had als doel 'het behartigen van de zedelijke en maatschappelijke belangen' van de leden. Dit door het houden van thematische vergaderingen en het oprichten van instellingen die de leden zouden vrijwaren van de nadelige gevolgen van ziekte, ouderdom of ongeval. Zo stelde de vereniging in 1902 een 'voorzorgskas' in en werd een 'begrafenisfonds' opgericht. In 1903 startte men met de verkoop van brandstof (steenkool). Omdat de beschikbare ruimte voor de verkoop al spoedig te klein werd, werd besloten tot het oprichten van een eigen pand annex winkel, op het (huidige) adres Karel Mollenstraat Zuid 46. In 1907 telde de vereniging 92 leden en zette men jaarlijks omgerekend 4.000 euro om aan winkelwaren en steenkolen. Hiermee werd ook het door sommige fabrikanten opgelegde systeem van 'gedwongen winkelnering' ondermijnd. Maar in 1908 ontstond tweespalt in de vereniging, toen roddels de ronde deden over (vermeende) infiltratie vanuit socialistische hoek. Dit leidde tot de opheffing van de sigarenmakersvereniging in 1909, waarna het pand later in dat jaar werd verkocht aan smid Antonius Bots. Maar de ex-voorzitter van de sigarenmakersvereniging richtte nog in 1909, samen met de eveneens ter ziele gegane eerste Valkenswaardse katholieke tabaksbewerkerbond, de RK Tabaksbewerkerbond St. Antonius op. Deze zou met eind 1949 ruim 1.100 leden uitgroeien tot de grootste plaatselijke afdeling van Nederland. Ook werd in 1909 een neutrale (socialistische) vakbond opgericht in Valkenswaard.

Momenteel bevindt zich op nummer 46 bar San Remo. In het kleine gedeelte van het pand, geheel rechts, op nummer 44a, bevindt zich het Spaans-Mexicaanse restaurant Pincho's.

Bouwkundige beschrijving

Het pand Karel Mollenstraat Zuid 44a-46 was oorspronkelijk een eenlaags winkel-woonhuis met werkplaats en een achterom. Het gebouw heeft een mansardekap en is parallel aan de straat gelegen. De voorgevel is opgebouwd met wit geschilderde machinale vormbaksteen (steens) en knipvoegen waarbij de mortel iets buiten de baksteen ligt. Aan de onderzijde loopt een donker geschilderde plint. De gevel bestaat uit vier segmenten. Geheel links bevindt zich een breed venster. Dit bestaat uit één enkele ruit en hierboven drie bovenramen. Rechts van dit venster bevindt zich een geprofileerde houten toegangsdeur met daarboven een bovenlicht. In het bovenste deel van de deur zijn vier rechthoekige ruitjes aangebracht. Rechts van de deur bevindt zich opnieuw een breed venster met een enkel groot raam. Dit venster heeft echter vier bovenramen. Tot zoverre een logische en traditionele indeling. Geheel rechts bevindt zich echter nog een breed venster. Dit venster is –in tegenstelling tot de twee andere vensters- met kozijnen opgedeeld in drie segmenten met daarboven drie bovenramen.

Los boven de toegangsdeur is een steense segmentboog met spaarveld aangebracht. Boven de belendende vensters bevinden zich eveneens steense segmentbogen met spaarvelden. Opvallend is dat boven het uiterst rechtse venster geen segmentboog is aangebracht. Dit kan betekenen dat dit gedeelte van het pand wellicht in een latere fase gebouwd is of een geheel andere functie heeft gehad. Uit archieven is bekend, dat hier in het verleden de smidse van A. Bots was gevestigd. Boven de segmentbogen in de voorgevel is een aantal, voor het eerste decennium van de 20ste eeuw typische siersmeedijzers staafankers aangebracht. Het bovenste gedeelte van de gevel bestaat uit een geprofileerde fries. Hierboven bevindt zich een zinken bakgoot en het mansardedak. In het voorste dakschild is een passende dakkapel aangebracht. Rechts hiervan bevindt zich nog een klein dakraampje. Het dak is belegd met grijze muldenpannen.

De linkerzijgevel van het pand is eveneens wit geschilderd en opgebouwd uit machinale bakstenen in een staand verband. Opvallend is dat de bakstenen in het onderste deel van deze gevel een rommelig beeld vertonen. Wellicht heeft hier een bouwvolume tegenaan gestaan. In het linkerdeel van deze zijgevel bevindt zich op de begane grond een dichtgezet venster met segmentboog. Tussen de begane grond en de zolderverdieping bevindt zich een aantal eenvoudige staafankers. Opvallend is dat het meest rechtse van deze ankers, aan de straatzijde, circa 25-30 cm hoger aangebracht is. Wellicht heeft dit te maken met de (vroegere) aanwezigheid van een opkamer of kelder. Ter hoogte van de zolderverdieping bevinden zich twee vensters met betonnen lekdorpels. Het linkervenster heeft een middenroede en een dubbel bovenraam. Aan de bovenzijde bevindt zich een segmentboog met spaarveld. Het rechtervenster bestaat uit één enkel raam met daarboven een breed bovenraam.

Ook boven dit venster bevindt zich een segmentboog en een spaarveld. Tussen beide vensters bevindt zich een dichtgezette deur met segmentboog. Deze deur liep aan de onderzijde iets verder door dan de twee nog bestaande vensters en had wellicht een industriële (opslag)functie. Aan de bovenzijde van de gevel steken de gordingen van de kap iets naar buiten. Hierboven bevindt zich een cementzoom.

In de zijgevel valt het rommelige metselwerk op de begane grond op. Aan de achterzijde is een deur dichtgemetseld en op de zolderverdieping is eveneens een laaddeur dichtgemetseld. De segmentbogen zijn nog zichtbaar.

Het muuranker aan de straatzijde is ca. 25-30 cm hoger bevestigd dan de overige.

Voordracht:

Tenminste de voorgevel van het pand Karel Mollenstraat Zuid 46 dient naar onze mening om de volgende redenen voorgedragen te worden voor plaatsing op de lijst van gemeentelijke monumenten van Valkenswaard:

- In Valkenswaardse cultuurhistorische context, waarin de valkerij en de sigarenmakerij, die van circa 1870 tot 1970 een prominente rol speelden, is dit pand van groot belang en heeft het tevens een uniek karakter, aangezien het het enig nog bestaand object in Valkenswaard is dat herinnert aan de beginperiode van de emancipatie van de Valkenswaardse sigarenmaker.
- Zowel de opbouw en de indeling van de vensters en de toegangsdeur als ook het interieur van het gebouw zijn in de loop van de 20ste eeuw veelvuldig verbouwd en vernieuwd.
- Het uiterlijk van het pand (mansardekap, indeling raam-deur-raam, spaarbogen, smeedijzeren muurankers) geeft een redelijk beeld van de bouwtraditie in het begin van de 20ste eeuw.

Matrix waardestelling gemeentelijke monumenten

Adres Karel Mollenstraat 44a-46

Kadastrale gemeente : Valkenswaard

Kadastrale sectie :

Kadastraal perceel :

Typering : Eenlaags horecapand

Scorelijst	
++	uitzonderlijk
+	hoog
+/-	gemiddeld
-	laag
--	minimaal

NOEMER	MOTIVERING	SCORE
SCHOONHEID:		
<ul style="list-style-type: none"> Architectonische/ Kunstzinnige waarde: Historische esthetica Ontwerpdoctrine Vormtaal, expressie Toegepaste kunst 	Het pand toont kenmerken van diverse bouwstijlen uit het verleden. De mansardekap, de segmentbogen en de spaarvelden boven de deur en de ramen (helaas slecht zichtbaar) zijn veelvoorkomende stijlkenmerken voor de bouwstijl uit het eind van de 19e eeuw.	+/-
<ul style="list-style-type: none"> Authenticiteit: Gaafheid, oorspronkelijk karakter Hedendaagse belevingswaarde 	Delen van de voor- en zijgevel zijn nog authentiek. Het pand is echter in zijn bestaansgeschiedenis van iets meer dan 100 jaar op veel plaatsen ingrijpend gewijzigd. Het pand zal oorspronkelijk niet zijn wit geschilderd. Wel zijn de knipvoegen oorspronkelijk. De deur en raampartijen aan de voorzijde zijn volledig gemoderniseerd. De oorspronkelijke houten draaideuren van de smederij zijn nu gewijzigd in een groot breed raam. Rechts van het pand stond vroeger een poort die de opslagplaats van het ijzer en een carbidhokje van de straat scheidde. Een laaddeur en een venster in de zijgevel zijn dichtgemetseld. Het interieur is niet bekeken, maar zou eveneens volledig zijn gemoderniseerd.	-

<ul style="list-style-type: none"> • Context: Ruimtelijke – en/of ensemblewerking 	Het pand was qua hoogte in harmonie met zijn omgeving. Maar tegenwoordig wordt het verdrukt door moderne bebouwing. Samen met het buurpand (nummer 42) toont dit pand nog een stukje sfeer dat ooit aan het Sint-Antoniusplein merkbaar was.	+/-
WETENSCHAPPELIJKE BETEKENIS		
<ul style="list-style-type: none"> • Architectonische waarde: Architectuur- of kunsthistorische betekenis, Bijzondere constructie 		nvt
<ul style="list-style-type: none"> • Zeldzaamheid: Typologische zeldzaamheid Ecologische zeldzaamheid 		nvt
<ul style="list-style-type: none"> • Archeologische betekenis 		
<ul style="list-style-type: none"> • Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Stedenbouwkundige en/of geografische betekenis 		nvt
CULTUURHISTORISCHE WAARDE		
<ul style="list-style-type: none"> • Stadshistorische betekenis: Herkenbaarheid van de historische ontwikkeling van de stad: sociaal, economisch, bestuurlijk, religieus, cultureel etc., verhaal van de plek 	Het pand werd gebouwd in opdracht van de Valkenswaardse sigarenmakersvereniging, opgericht in 1900, die als doel had ‘het behartigen van de zedelijke en maatschappelijke belangen’ van de leden. Dit pand is momenteel het enig nog bestaand object in Valkenswaard dat herinnert aan de beginperiode van de emancipatie van de Valkenswaardse sigarenmaker. Omdat de beschikbare ruimte voor de verkoop al spoedig te klein werd, werd in 1904 besloten tot het oprichten van een eigen pand annex winkel, op het (huidige) adres Karel Mollenstraat Zuid 46. In 1908 ontstond tweespalt in de vereniging, toen roddels de ronde deden over (vermeende) infiltratie vanuit socialistische hoek. Dit leidde in 1909 tot de opheffing van de sigarenmakersvereniging, waarna het pand later in dat jaar werd verkocht aan smid Antonius Bots.	++

<ul style="list-style-type: none"> • Architectonische betekenis: Representatief voor een bepaalde bouwtrant/type of techniek of werk van een belangrijk architect of kunstenaar 	<p>Het pand werd in 1904 gebouwd door de plaatselijke architect/aannemer F. van Dooren. Geen van de in zwang zijnde bouwstijlen (neorenaissance, Art Nouveau, Jugendstil) van die tijd worden expliciet in het huidige uiterlijk van het pand teruggevonden. Als in het oog springend zijn te noemen: de mansardekap, de boogvelden boven ramen en voordeur en de smeedijzeren sierankers.</p>	+/-
<ul style="list-style-type: none"> • Context: Historische samenhang met andere objecten 	<p>De Karel Mollenstraat Zuid werd tot het midden van de 20e eeuw Fabriekstraat genoemd. Aan deze straat stonden diverse tabaksfabrieken. Een groot aantal werknemers was lid van de Valkenswaardse sigarenmakersvereniging (een voorganger van de vakbonden). De keuze voor de locatie van het te bouwen pand is vermoedelijk niet willekeurig geweest.</p>	+
<ul style="list-style-type: none"> • Stedenbouwkundige en landschappelijke markering: Herkenbaarheid van stedenbouwkundige ontwikkelingen en landschappelijke patronen 	<p>De bebouwing van Valkenswaard was rond 1900 voornamelijk ten westen van de spoorlijn te vinden. De huidige Karel Mollenstraat Zuid lag in het toenmalige noordoosten van Valkenswaard. Voorbij de spoorlijn was er nauwelijks nog sprake van enige bebouwing.</p>	-

11. Karel Mollenstraat Zuid ongenummerd (kruisbeeld)

houten kruisbeeld uit 1931, verbouwd ca. 1950

Houten wegekruis met horizontale balk in lichte V-vorm. Houten corpus. Geplaatst in 1931 door de Sint-Antoniusparochie op de zuidelijke punt van een driehoekig pleintje in de Karel Mollenstraat Zuid, destijds Sint-Antoniusplein geheten.

Dit houten kruisbeeld is cultuurhistorisch waardevol, omdat het een voorbeeld is van religieuze kunst in de openbare ruimte uit de jaren '30 van de vorige eeuw.

12. Leenderweg 1

Inleiding

Op de samenkomst van de Leenderweg, Markt en Karel Mollenstraat liet gemeentelijk geneesheer dr. B.W.F. Dagevos in 1900 de VILLA ROBIJNENHOF bouwen, een woning annex praktijk. Het pand, dat tot 1980 dienst deed als dokterswoning, werd ontworpen door de Haagse architect G. de Groot. Hij had zich laten inspireren door de villa Henny van Berlage aan de Scheveningseweg in Den Haag. Villa Robijnenhof draagt Berlagiaanse kenmerken en Jugendstil-ornamenten.

Beschrijving

Het geheel vrijstaande, een- en tweelaags pand heeft een onregelmatige vierkante plattegrond. Vertrekken en balkons zijn allen gegroepeerd rondom een centraal gelegen, dominante hal met vide onder lichtkap op het platte dak. De gevels zijn opgetrokken uit machinale baksteen met op enkele plaatsen baksteendecoratie. De deels gekoppelde vensters hebben allen een geprofileerde hardstenen dorpel en latei onder segmentboog en, tenzij anders vermeld, in de bovenlichten een glas-in-loodvulling.

Het samengestelde dak bestaat uit een afgeknot schilddak met balustrade, platte daken en al dan niet gewolfde zadeldaken met ongelijke voet die worden gedekt door tuile-du-nord pannen en windveerpannen. De daken hebben bakgoten op geprofileerde klossen en dragen pironen.

De voorgevel met middenrisaliet is nagenoeg symmetrisch met op de begane grond links van de risaliet een grotendeels beglaasde (vernieuwde) houten erker op bakstenen basement onder samengesteld lessenaardak gedekt met tuile-du-nordpannen. Aan de voorzijde hiervan beglaasde vleugeldeuren en hardstenen traptreden. Rechts van de risaliet drie gekoppelde drieruits schuifvensters. In de risaliet drie gekoppelde vensters met twee- en drieruits bovenlichten. Op de etage zes T-vensters met drieruits bovenlichten. In de risaliet boven deze vensters het geschilderde opschrift HUIZE ROBIJNENHOF en een openslaand venster met frans balkon, geflankeerd door twee smalle openslaande vensters. De risaliet wordt bekroond door een opengewerkte balustrade tussen hoekpijlers. Op het schilddak twee dakkapellen met openslaande vensters onder lessenaardak, gedekt met tuile-du-nord- en windveerpannen.

Het pand wordt aan de westzijde beheerst door een torenvormig uitgebouwd trappenhuis. Op de begane grond twee openslaande vensters, daarboven vier vensters, allen in paren gekoppeld en geheel met Jugendstil glas-in-loodvulling. Aan de straatzijde de ingangspartij, bestaande uit een diep, door rondbogen ondersteund, uitgebouwd portiek met bakstenen borstwering afgedekt met hardstenen platen. In het portiek een graatgewelf van gele verblendsteen en hardstenen vloer. Een trap met hardstenen treden voert naar een art-déco paneel deur met klein deurrooster. Het trappenhuis wordt bekroond door een met rondbogen ondersteunde loggia met identieke borstwering en vlakke zoldering. Links van het trappenhuis, op dezelfde rooilijn, een eenlaags aanbouw met samengesteld venster: onder een hardstenen, aan de onderzijde getoogde latei een metalen luik en openslaand venster waarboven twee schuifvensters met gedeeld bovenlicht. Deze eenlaags aanbouw wordt, evenals die aan de oostgevel, gedekt met een plat dak een gemetselde balustrade met hardstenen afdeklijst. Rechts van de risaliet op de etage een openslaand venster, een uitgemetselde schoorsteen en, op de begane grond en de etage, een schuifvenster met gedeeld bovenlicht.

De oostgevel heeft rechts een licht risaliserend, deels tweelaags gedeelte met op de begane grond een deels beglaasde paneel deur met drieruits bovenlicht waarboven een tweelingvenster met openslaande vensters. In het eenlaags deel een schuifvenster met drieruits bovenlicht, geflankeerd door tweeruits schuifvensters. Rechts daarvan een deels beglaasde paneel deur. Links van de risaliet op begane grond en etage een schuifvenster met gedeeld bovenlicht en een uitgemetselde schoorsteen.

Aan de achterzijde een tweelaags middenrisaliet onder afgewolfd zadeldak met ongelijke voet. Op de begane grond twee schuifvensters met drieruits bovenlicht zonder glas-in-lood-vulling met aan weerszijden een openslaand venster, het rechtse met diefijzers. Aan weerszijden van de risaliet de achterzijden van de eerder beschreven eenlaagse gedeelten onder plat dak. Links met twee openslaande vensters met diefijzers en een deels beglaasde paneeldeur met hardstenen uitpandige trap. Rechts met een (vernieuwde) opgeklampte deur met uitpandige hardstenen trap. De balkons op de platte daken zijn bereikbaar via deels beglaasde paneeldeuren op de omloop.

Het interieur is sinds de bouw nauwelijks gewijzigd. De diverse ruimtes zijn gerangschikt rond een centrale achzijdige hal met gaanderij welke over twee etages doorloopt en boven licht ontvangt via een legraam met Jugendstil glas-in-lood-vulling. Verder zijn aanwezig de originele paneeldeuren met glas-in-lood-vullingen, de marmeren schouwen (Jugendstil), de lambrizing in de centrale hal en de jugendstil tegels in de hal. In het toilet een blauw-wit aardewerken toiletspot met fonteintje (Cauldon Works, Brow Westhead Moore, Stoke on Trent).

In de tuin een rode beuk en paardekastanje. De tuin wordt aan de voorzijde en gedeeltelijk aan de zijkant omgeven door een smeedijzeren hek op bakstenen sokkel met ezelsrug en hardstenen stootstenen bij de ingang.

Waardering

Het pand is van belang wegens de hoogwaardige architectuur en gaafheid van zowel exterieur als interieur; wegens het materiaalgebruik en de ornamentiek; wegens de relatie met de visuele gaafheid van de omgeving.

Korte info buiten de beschrijving

- Leenderweg 1, huize 'Robijnenhof'

Deze villa is een ontwerp van architect G. de Groot en dateert uit 1900. Zijn opdrachtgever was de dorpsarts dr. B. Dagevos. Het gebouw is verwant aan de stijl die de bekende bouwmeester Berlage ontwikkelde. Bijzonder is het opengewerkte torentje. Het smeedijzeren hek versterkt het statige geheel.

13. Leenderweg 7

Het college van burgemeester en wethouders van Valkenswaard;

Gelet op artikel 149 van de Gemeentewet;

Gelet op artikel 3 van de Monumentenverordening gemeente Valkenswaard 2007;

Gehoord de gemeentelijke monumentencommissie;

Gehoord de eigenaar van de betreffende onroerende zaak;

Gehoord de zakelijk gerechtigden;

B E S L U I T

De als volgt aan te duiden onroerende zaak aan te wijzen als beschermd gemeentelijk monument:

Besluitnummer : A4
Datum besluit : 29 januari 2008 juncto 27 maart 2008
Bijlagen : geen

PLAATSELIJKE AANDUIDING

Plaats : Valkenswaard
Straat : Leenderweg
Huisnummer : 7

KADASTRALE AANDUIDING

Kad. Gemeente : Valkenswaard
Sectie : B
Nummer : 4295

Soort recht : Recht van eigendom
Gerechtigde : A.H.F. van Zitteren
Straat : Leenderweg 7
Woonplaats : 5554 CK Valkenswaard

Soort recht : Recht van hypotheek
Gerechtigde : FORTIS BANK NEDERLAND NV
Adres : Blaak 555
Woonplaats : 3011 GB Rotterdam

OMSCHRIJVING

Inleiding

Aan de Leenderweg, nabij de villa Robijnenhof, staat de VILLA ZONNEKANT, gebouwd in opdracht van de Valkenswaardse sigarenfabrikant F. van Best. De villa werd gebouwd in 1928 in Engelse landschapsstijl naar een ontwerp van de Leidse architecten L. en J.A. van der Laan. De tuinmuur werd geplaatst in 1938.

Beschrijving

Het eenlaags pand op onregelmatige, kruisvormige plattegrond heeft zadeldaken met ongelijke nok en voet, gedekt door daktegels in Maasdekking.

De hoofdmassa, met rechthoekige plattegrond, staat evenwijdig aan de straat. Aan de zuidzijde een portiek, van de tuin gescheiden door een lage bakstenen muur waarop, gesteld op een hardstenen afdekplaat, vier samengestelde houten stijlen. In het portiek een rondbogige opgeklampte deur en drie openslaande vensters. Voor het portiek enkele bakstenen treden. Boven het portiek in het dakschild een loggia.

Het portiek gaat gedeeltelijk op in een loodrecht op het centrale deel aangebouwde vleugel met aan de westzijde een lagere dakvoet dan aan de oostelijke zijde. Aan de westzijde drie gekoppelde openslaande vensters en een overstek op consoles. In de asymmetrische topgevel op de begane grond een openslaand venster onder balk met opschrift ZONNEKANT en een kruisvenster, op de etage een dubbel openslaand venster. De vensters zijn onder een al dan niet getoogde strek geplaatst. In de oostelijke zijgevel een uitgemetselde erker waarin op beide hoeken een hoekvenster onder houten consoles. De erker gaat naar boven toe over in een uitgemetselde schoorsteen. Rechts daarvan een beglaasde vleugel deur waarboven een smeedijzeren lantaarn.

Het centrale deel, met rechts in de zuid- en noordgevel twee openslaande vensters, gaat aan de oostzijde op de begane grond over in een halfronde erker met negen gekoppelde openslaande vensters met bovenlichten onder overstek, waarop, boven een gepleisterd fries, een op klossen gestelde latei met balkonhek. In de topgevel een deels beglaasde vleugel deur met gekoppelde openslaande vensters en in de nok een openslaand venster.

Aan de achterzijde een loodrecht aangebouwde vleugel met beglaasde paneel deur en kruisvenster aan de oostzijde. In de topgevel een samengesteld venster op de begane grond en een kruisvenster op de etage. Aan de westzijde een evenwijdig aan de hoofdmassa geplaatste vleugel onder zadeldak met ongelijke voet dat via een dakgoot aansluit op het hoofddak. In het dakschild een loggia. Op de begane grond aan de noordzijde een openslaand venster, aan de westzijde in de topgevel een deels beglaasde paneel deur met rondbogig drieruits bovenlicht in rond portiek, geflankeerd door een dubbel en twee enkelvoudige openslaande vensters. Op de etage een openslaand venster. In de westelijke topgevel van de centrale massa een rondboogvenster en een uitgemetselde schoorsteen geflankeerd door twee openslaande vensters. Aan deze gevel een schuin geplaatste garage onder zadeldak met aan noord- en zuidzijde een opgeklampte vleugel deur met geheng en hardstenen stootstenen. Daarboven in de zuidgevel drie, in de noordgevel twee gekoppelde vensters.

Rondom de tuin een bakstenen tuinmuur met vorstpannen.

Waardering

Het object is vanwege de architectuurhistorische waarde en de gaafheid van belang. Het vormt bovendien een belangrijk voorbeeld uit het oeuvre van de architect.

Burgemeester en wethouders zenden een afschrift van dit besluit onder gelijke dagtekening, aan:

- A.H.F. van Zitteren, Valkenswaard
- FORTIS BANK NEDERLAND NV, Rotterdam

Verder maken burgemeester en wethouders dit besluit op de in de gemeente gebruikelijke wijze bekend.

Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kan degene wiens belang rechtstreeks bij een besluit is betrokken daartegen binnen zes weken na de dag waarop het aangevallen besluit bekend is gemaakt, een bezwaarschrift indienen.

De indiener van een bezwaarschrift kan tevens de President van de rechtbank te 's-Hertogenbosch, Postbus 90.125, 5200 MA 's-Hertogenbosch, verzoeken een voorlopige voorziening te treffen.

Op dit besluit is de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (wkpb) van toepassing; ons besluit, inhoudende ons voornemen tot aanwijzing met verzenddatum 8 februari 2008 komt hiermee te vervallen.

Aldus besloten in de vergadering van het college van burgemeester en wethouders d.d. 29 januari 2008 onder nummer A4.

Valkenswaard, 27 maart 2008

Het college van burgemeester en wethouders van Valkenswaard,

Namens deze,
secretaris,

burgemeester,

drs. C. Marchal. drs. A.B.A.M. Ederveen.

14. Leenderweg 18

Eenlaags wit geschilderde middenstandswoning met vooruitstekende Vlaamse gevel en mansardedak uit 1899.

Vorgevel opgebouwd in wit geschilderde bakstenen. Middenrisaliet en hoeklisenen. Grijs gepleisterde plint. Centraal gelegen toegangsdeur boven betonnen drempel. Rechts van de deur een eerste steen met naam F. Moonen-van Vugt en jaartal 1899. Aan weerszijden van de deur een forse etalageruit. Linkerruit uit 1961. Licht uitstekende grijs geschilderde betonnen onderdorpelband.

Gietijzeren sierankers ter hoogte van de verdiepingsvloer. Geprofileerde fries met sierpleisterwerk in de vorm van rechthoeken en cirkels. Zinken regenpijp aan linkerkzijde.

Centraal geplaatste vooruitstekende Vlaamse gevel op consoles. Onderzijde van deze Vlaamse gevel met segmentboog, boogstenen en sluitsteen. Eenruits venster met betonnen lekdorpel en houten kozijnen. Strekse rondboog ter overspanning, met aanzet- en boogstenen en diamantkop als sluitsteen. Tuitgevel met uitkragende schouders. Dekplaten op tuitstuk en topgevel.

Linker- en rechterzijde van de voorgevel met geknikte baggoot. Deze is verstekt ter hoogte van de hoeklisenen.

Mansardedak belegd met grijze Hollandse pannen. Dakraam aan linkerkzijde voorste dakschild.

Bakstenen schoorsteen aan rechterzijde op de nok van het dak.

Rechterzijgevel aan straat genaamd Tuinpad. Wit geschilderde bakstenen. Op de verdieping vooraan een schuifvenster zichtbaar met houten kozijnen. Betonnen lekdorpel en segmentboog.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege zijn versieringen in de vorm van sierpleisterwerk in de fries en de uitstekende, kunstig vormgegeven Vlaamse gevel met zijn versieringen. Het pand is een voorbeeld van een rijkversierde middenstandswoning in Valkenswaard van rond 1900.

15. Leenderweg 20, Leenderweg 22, Leenderweg 22A

Tweelaags dubbel winkel-woonhuis onder zadeldak uit 1938 met topgevel aan linkerkzijde. Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in brede, smalle rode bakstenen in een halfsteensverband. Diep gelegen voegen.

Begane grond met trasraam en rollaag in afwijkende donkerrode baksteen. Verdeeld over de begane grond drie licht teruggelegen dubbele cordonbanden in donkerrode baksteen. Omlijsting van de beide winkelpuien over de gehele breedte van het dubbelpand met betonnen luifellatei over de gehele breedte. Daarboven de bovenramen en bovenlichten en weer daarboven over de gehele breedte een geprofileerde houten plansierlijst. Geheel links en geheel rechts, tussen de luifellatei en de plansier, een driedelig verticaal houten sierelement in art-decomotief. Centraal tussen de luifellatei en de plasier een eenvoudige verticale houten balk of steel.

Linkerkzijde met geheel links een portiek met hardstenen stoepje en voordeur. Dichtgezet enkelruits bovenlicht. Rechts van de voordeur een forse moderne driedelige winkelpui. Breed drieruits bovenraam met houten kozijnen.

Rechterdeel van de begane grond met links een forse eenruits etalageruit. Houten kozijnen en een betonnen lekdorpel. Aan de bovenzijde een breed drieruits bovenraam met glas-in-lood. Geheel rechts een portiek met hardstenen stoepje en voordeur. Enkelruits bovenlicht met houten kozijnen en glas-in-lood.

Verdieping met aan linkerkzijde twee driehoekige hangende erkers op uitkragende betonnen onderzijden. Houten kozijnen. Betonnen afdekplateien in driehoekige vorm. Rechterzijde met links een fors modern driedelig venster waarvan de kozijnen aan de bovenzijde de houten bakgoot raken. Geheel rechts een diep liggend venster met dorpel en frans balkon.

Topgevel aan linkerkzijde met sierlijk dubbelvenster met houten kozijnen. Dit venster ligt aan de zijkanten iets terug in de gevel. De tussenstijl ligt gelijk aan de gevel, waardoor het venster dus in een hoek ligt. Tegen het venster een sierelement in de vorm van een extra langwerpige tussenstijl die aan de boven- en onderzijde van het venster tot over de bakstenen reikt. Eenvoudige rollaag als overspanning van het venster. Bakstenen rollaag als daklijst van de topgevel. Rechterzijde van het pand met overstekende geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal.

Zadeldak van het pand, evenals snijdend zadeldak van de topgevel belegd met grijze tuile-du-nord dakpannen. Tweeruits dakkapel met houten kozijnen en overstekende houten bakgoot met zinken kraal in voorste dakschild. Klein deel rechtergevel zichtbaar. Deze gevel is blind.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de authenticiteit van het pand en de fraai vormgegeven winkelpui-omlijsting die zich over de gehele breedte van het dubbelpand strekt, met luifellatei, bovenramen en -lichten en houten sierelementen. Ook het venster in de topgevel is bijzonder.

16. Leenderweg 26

Dorpsvilla met met rechthoekige basis en samengestelde kap en topgevel, gebouwd in 1907 voor burgemeester W. Thijssen.

Hoofdvolume met twee bouwlagen heeft drie traveeën: één terugliggend bouwdeel aan linkerzijde en twee tweelaagse traveeën daarnaast. Vóór en naast de rechterhelft van het pand is een eenlaagse uitbouw met platdak en borstwering gezet. Deze dateert van 1932.

Hardstenen trapje voor het terugliggend bouwdeel met de voordeur onder een met rode kruispannen belegd afdakje.

Centrale bouwdeel. Links: groot drieledig getoogd venster met segmentboog op de begane grond. Houten kozijnen, bovenramen met roedeverdeling in glas-in-lood. Oranje bakstenen cordonband als versiering tussen de bouwlagen. Rechts: eenlaagse uitbouw van rode baksteen, bestaande uit twee traveeën. Linkerdeel iets vooruit stekend met afgeplatte hoeken. Drie getoogde vensters met segmentbogen, bovenramen met roedeverdeling. Rechterdeel met rechte muur en groot drieledig rechthoekig venster met bovenramen met roedeverdeling. Oranje bakstenen sierband boven de ramen van de uitbouw. Platdak. Golvende daklijn, afgezet met donkere bakstenen, bakstenen borstwering met sierbanden en houten balustrade.

Verdieping van het hoofdvolume witgepleisterd. Terugliggend deel met drieledig venster met roedeverdeling. Verdieping centrale bouwdeel: links twee rechthoekige vensters met bovenramen met roedeverdeling. Oranjekleurige platte muizentanding. Rechts: houten deur met bovenlicht met roedeverdeling die toegang geeft tot het platdak en rechthoekige zijramen van een soortgelijke vormgeving in een trapeziumvormige loggia. Twee smalle langwerpige vensters met zesruits bovenramen aan weerszijden van de loggia. Boven de loggia en de smalle langwerpige vensters oranjekleurige bakstenen segmentbogen. Betonnen onderdorpels onder alle vensters. Oranje bovendorpelband over de gehele breedte van het pand. Topgevel met oranjekleurige sierband die ook als onderdorpelband dient. Drie zesruits vensters met houten kozijnen in de top. Ook de topgevel wordt beëindigd door een oranjekleurige baksteenfries.

Uitstekende houten bakgoot met zinken kraal op klossen onder alle dakdelen. Tentdak in het centrale bouwdeel, belegd met rode kruispannen. Piron op bovenste dakpunt. Dakvenster in voorste dakschild met bakgoot. Twee hoge schoorstenen in rechterdakschild. Apart dakje op de linkertravee van het hoofdvolume, boven de voordeur.

Monumentale bomen in de achtertuin.

Gemetselde muur met rechthoekige uitsparingen en een houten hekwerk als afscheiding tussen straat en voortuin. Achterzijde aan de Hofstraat van de straat gescheiden door een hoge schansmuur met muizentanding en ezelsrug.

Dit pand heeft een hoge cultuurhistorische waarde vanwege de rijke vooroorlogse architectuur die hier is toegepast. Uiterlijk is het pand nog zeer authentiek. Samen met de naburige panden op nummer 28-30 en 36 is hier sprake van een hoge ensemblewaarde.

17. Leenderweg 28 - Leenderweg 30

Symmetrisch tweelaags dubbel winkel-woonhuis onder schilddak uit 1933, gebouwd door de bekende Valkenswaardse fabrikantenfamilie Van Best.

Vorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een Noors verband. Diepe voegen. Trasraam met rollaag. Linkerdeel van het pand met links een driedelig venster met bovenramen. Houten kozijnen en lekdorpel van donkere, geglazuurde tegels. Rollaag als overspanning. Rechts de voordeur in een licht verdiept portiek. Hardstenen stoepje met terrazzovloertje, betonnen drempel en deurneuten. Bovenlicht en vensteromlijsting van de deur met glas-in-lood. Houten kozijnen. Betonnen blokken onder de vensteromlijsting naast de deur, waarvan een met brievenbus. Boven het portiek een betonnen latei als overspanning.

Rechterdeel van het pand met links de voordeur boven een betonnen drempel. Geprofileerde houten paneeldeur met bovenlicht en vensteromlijstingen die tot aan de grond toe doorlopen. Houten kozijnen met roedeverdeling. Rechts een fors driedelig venster met bovenramen. Dit venster loopt bijna tot aan de grond. Boven de deur en het venster een forse houten luifel met plansiergoot met zinken kraal. De luifel wordt ondersteund door drie korbeels op betonnen consoles.

Verdieping gespiegeld en gelijk qua opzet. Aan de beide buitenzijden een hangende trapeziumvormige drieruits erker op een betonnen onderstel. Houten kozijnen. Centraal in de voorgevel twee tweelichtvensters met houten kozijnen en houten plantenbak op console aan de onderzijde. Rollaag als onderdorpelband en twee licht uitspringende rollagen daarboven. Zowel de onderdorpelband als de twee uitspringende rollagen lopen door in de beide zijgevels.

Anderhalfstrekse fries in baksteen, licht uitstekend. De fries volgt de gevellijn van de erkers en steekt op die plekken dus trapeziumvormig uit.

Geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal op klossen die in de zijgevels nog even doorloopt.

Schilddak belegd met grijze Hollandse pannen. Centraal in het voorste dakschild een brede originele vierruits dakkapel. Geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal.

Linkerzijgevel blind met plansier. Langwerpige bakstenen schoorsteen in linker dakschild.

Rechterzijgevel met plansier. Dakraam in rechter dakschild.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de bouw die typerend is voor panden uit de dertiger jaren van de twintigste eeuw, de authenticiteit van het pand en de fraai vormgegeven voorgevel met erkers.

18. Leenderweg 36

Inleiding

Nadat op 20 juli 1866 de spoorlijn door Valkenswaard was geopend kreeg het deel van de uitvalsweg naar Leende dat de Markt en het nieuwe station verbond, een extra ontwikkelingsimpuls. De straat won aan importantie en aanzien en trok daardoor ook notabelen aan die daar hun woning wilden bouwen. Burgemeester Jasper van Best (1879-1903) liet er in 1881 op de splitsing van de Stationsstraat en de Achterstraat (thans Leenderweg resp. Hofstraat) een woonhuis bouwen uitgevoerd in één bouwlaag en vermoedelijk voorzien van een zadeldak. Aan de zijde van de Stationsstraat werd een aanbouw gerealiseerd waarin een winkel werd ondergebracht. Deze winkel werd nog eens verbouwd en uiteindelijk vervangen door een serre.

In 1898 kreeg het pand zijn huidige aanzien toen Jasper van Best het met een verdieping liet verhogen en voorzien van een met leien gedekte Franse kap. De aldus ontstane majestueuze villa in de toen gangbare eclectische stijl was een ontwerp van Ant. Van Hinsbergen (Nijmegen 1862-1926). De hoofdaannemer was Joannes Franciscus van Dooren die op het werk inschreef voor een bedrag van f 1793,-

In 1934 werd het perceel dat inmiddels was verenigd met een westelijk belendend en onbebouwd perceel voorzien van erfafscheidingen onder begeleiding van de plaatselijke architect P. Hertroijs. Het pand bleef in de familie tot 1996 toen de laatste ongehuwde dochter er op ruim 100-jarige leeftijd overleed. De toenmalige koper heeft het pand opgeknapt zonder wezenlijke veranderingen door te voeren. Tot op heden is het pand als woonhuis in gebruik gebleven.

Beschrijving

Tweelaags blokvormig gepleisterd pand op een rechthoekige plattegrond met op de begane grond aan de achterzijde een tweetal plat afgedekte aanbouwen waarvan de zuidelijke gedeeltelijk nog oorspronkelijk is en de noordelijke, in de vorm van een serre, een vroegere aanbouw vervangt.

Het pand is voorzien van een alzijdig mansardedak dat is gedekt met blauwe Franse leien in schubbedekking met op de einden van de noklijn een tweetal pironen. Op het dak bevindt zich aan zowel de noord- als de zuidzijde een centraal geplaatste en in de gootlijn aangezette gemetselde schoorsteen.

De voorgevel

Op het dak bevinden zich drie kleine dakvensters op een symmetrische positie. De symmetrische voorgevel heeft vijf vensterassen op regelmatige afstanden. De voorgevel is vlak gepleisterd en wordt bekroond door een pseudo-kroonlijst welke bestaat uit een horizontale gepleisterde lijst en uitkragende houten bakgoot welke is voorzien van een geprofileerde lijst.

De gevel heeft horizontale geleidingen in de vorm van gepleisterde lijsten ter hoogte van het tussenkalf van de vensters op de verdieping en een dubbele lijst onder de vensters op de verdieping. Deze lijst heeft op de vensterassen risalieten met cassettes in tandmotief. De bovenste lijst is aan de bovenzijde om de gevelopeningen heen geleid en symmetrisch boven de gevelopeningen voorzien van een kuif.

Een tweetal lijsten onder de vensteropeningen op de begane grond markeren een plint welke is voorzien van risalerende elementen onder de vensteropeningen die op hun beurt tussen de lijsten zijn voorzien van rechthoekige cassettes.

De vensters op de begane grond zijn tweeledig en omgeven met een gestucte lijst met kuif. De kuiven zijn uitgevoerd in cementsteen en vervaardigd door de fa. Van Glabeek uit Tilburg.

De vensters op de verdieping zijn vormgegeven als zogenaamd T-venster. Alle bovenlichten zijn voorzien van glas-in-lood.

Op de uiterste vensterassen bevinden zich op maaiveldhoogte liggende rechthoekige kelderramen.

Ter hoogte van de eerste verdiepingsvloer op regelmatige afstanden een zestal ijzeren schootankers. Op de centrale as van de gevel bevinden zich van boven naar beneden een balkondeur, een uitkragend balkon de hoofdtoegang en een stoepje. Het stoepje bestaat uit twee treden uitgevoerd in hardsteen om de verhoogde ligging van de begane grondvloer te kunnen bereiken (het pand is gedeeltelijk onderkelderd). Een derde trede wordt gevormd door de dorpel van de toegangsdeur welke is uitgevoerd als paneeldeur met twee ruiten in glas-in-lood welke zijn voorzien van een ijzeren hekwerk in krullend motief. Boven de deur bevindt zich een bovenlicht met glas-in-lood. De deur heeft een gestucte omlijsting die identiek is aan de raamlijst maar van een afwijkende kuif is voorzien. Boven de deur een balkon in de vorm van een hardstenen plaat (fa. Hanique uit Eindhoven) met geprofileerde rand en decoratieve motief aan de onderzijde. Het geheel wordt gesteund door twee prefab consoles in empirestijl. De consoles zijn uitgevoerd in cementsteen en vervaardigd door de fa. Van Glabeek uit Tilburg.

Op het balkon een niet origineel ijzeren hekwerk. Op de verdieping balkondeuren met bovenlicht in een uitvoering die identiek is aan de flankerende ramen.

De vormgeving van de voorgevel is over de dikte van de voorgevel omgezet in de zijgevels.

De noordgevel

De gepleisterde noordgevel is op de begane grond voorzien van een blokmotief in halfsteens verband en op de verdieping met dezelfde lagenmaat alleen lintvoegen. Boven de gevelopeningen op de begane grond zijn blokmotieven in de vorm van een strek aangebracht. Centraal boven de gevelopeningen bevindt zich een cementstenen kuif. Op het gevelvlak bevinden zich zeven smeedijzeren schootankers: vier ter hoogte van de zoldervloer en drie ter hoogte van de verdiepingsvloer waarvan de middelste een halve blokhoogte is verlaagd.

De bakgoot is gevat in een geprofileerde houten lijst zonder overstek.

De gevel is voorzien van drie vensteropeningen: twee op de begane grond en een op de verdieping. De oostelijke opening op de begane grond is uitgevoerd als zogenaamde blinde nis en voorzien van terugliggend egaal pleisterwerk. De beide vensters zijn op één as geplaatst. Het venster op de verdieping is uitgevoerd als zg. T-venster en op de begane grond bevindt zich een identiek venster, echter zonder middenroede.

De zuidgevel

De gepleisterde zuidgevel is, evenals de noordgevel, op de begane grond voorzien van een blokmotief in halfsteens verband en op de verdieping met dezelfde lagenmaat alleen lintvoegen. Boven de gevelopeningen op de begane grond zijn blokmotieven in de vorm van een strek aangebracht. Op het gevelvlak bevinden zich zes smeedijzeren schootankers: vier ter hoogte van de zoldervloer en twee ter hoogte van de verdiepingsvloer waarvan er een wordt gemaskeerd door een uitgemetseld kanaal op de begane grond.

De bakgoot is gevat in een geprofileerde houten lijst zonder overstek.

De gevel is voorzien van een vensteropening op de begane grond welke in zijn huidige gedaante niet oorspronkelijk is maar dateert van de verbouwing uit 1934.

De westgevel

De westgevel (achterzijde van het pand) is in zijn geheel gestuct. Op de verdieping twee originele T-vensters en een balkondeur met zij- en bovenlicht welke is geplaatst met de bouw van de serre in 1934. Bij diezelfde verbouwing werd de aanbouw aan de zijde van de Hofstraat die oorspronkelijk een nagenoeg vierkante plattegrond had, ingrijpend gewijzigd.

Het interieur

De plattegrondstructuur op de begane grond bestaat uit een centrale gang met ter weerszijden de vertrekken. De trap met decoratieve balustrade bevindt zich naast deze gang aan de zuidzijde. Op de verdieping een overloop in L-vorm waaraan de diverse vertrekken zijn gelegen.

Erfafscheidingen

Het pand werd in 1934 door architect P. Hertroijs voorzien van erfscheidingen: aan de voorzijde en aan de Leenderweg bestaande uit een voetmuurtje met ijzeren spijlenhek en dito poortje en aan de zijde van de Hofstraat bestaande uit een gemetselde muur met penanten en afgedekt met een ezelsrug.

Waardering

Het object dat van belang is voor de historie en het aanzien van het dorp, is daarnaast ook van belang wegens de architectuur, het materiaalgebruik, de ornamentiek en de gaafheid. Het is eveneens van belang als onderdeel van de dorpsuitbreiding ten gevolge van de totstandkoming van de spoorwegverbinding.

19. Leenderweg 45/ Frans van Beststraat 1

Hotel de Valk, gelegen in de hoek van de Leenderweg en de Frans van Beststraat. Oudste delen gebouwd in 1922 door architect A. Bogers in opdracht van H.W. Mollen.

Huidige horecacomplex bestaande uit 2 volumes, namelijk een L-vormig hoekpand aan de beide straten en een aangebouwd tweede volume, dat aan de Frans van Beststraat is gesitueerd. Alles onder een samengesteld zadeldak.

Hoekpand in L-vorm

Tweelaags pand met een tweelaagse vleugel aan de Leenderweg en een tweelaagse vleugel aan de Frans van Beststraat. Centrale deel verbindt beide vleugels en heeft een geknikte topgevel (ca 110 graden) waarachter een verdieping onder zadeldak schuilgaat.

Leenderweg: wit geschilderde gevel met donkere plint. Houten toegangsdeur met glazen zijpanelen en bovenlicht dat nagenoeg centraal in de gevel staat. Aan beide zijden van de deur twee forse vensters met roedeverdeling. Vier lisenen in het oude (rechterdeel) van de gevel. Onderdorpels van geglazuurde tegels. Puibalk als afscheiding tussen de verdiepinglagen. Stolpramen met bovenramen op de verdieping, geplaatst recht boven de deur en de vensters op de begane grond. Lisenen lopen vanaf de begane grond door naar boven tot aan de dakrand. Houten bakgoot met zinken kraal. Zadeldak belegd met rode Hollandse pannen. Twee forse dakkapellen met elk twee vensters en plat dakje.

Geknikte topgevel: de vensters op de begane grond en verdieping maken deel uit van de reeds beschreven gevel aan de Leenderweg. Drie smalle vensters, die de stijgende lijn van de topgevel volgen, in oplopende grootte in de top. Spiegelzijde van de top met eenzelfde vormgeving aan de Frans van Beststraat. Snijdend zadeldak met rode Hollandse pannen achter de topgevel.

Frans van Beststraat: vleugel naast de hoektopgevel wordt beëindigd door een topgevel boven de derde travee. Eenlaagse uitbouw die voor de oude gevel is geplaatst, met wit geschilderde gevel, platdak en donkere plint. Afplating voor het oorspronkelijke rechterdeel van de hoek-topgevel. Uitbouw wordt identiek aan de gevel aan de Leenderweg door lisenen in traveeën verdeeld. Het linkerdeel van de uitbouw heeft drie drieledige vensters met dito bovenramen en een drieledige toegangspartij met houten deur, glazen zijpanelen en een drieledig bovenlicht. Op de bovenverdieping (van de terugliggende gevel) een deur met bovenlicht en een stolpvenster met bovenraam. Eén dakkapel in het zichtbare dakvlak.

Aanbouw aan de Frans van Beststraat: de overige traveeën rechts zijn gebouwd met een identiek uiterlijk als het (oude) linkerdeel van de gevel. Geen uitbouw tussen de derde en vierde liseen, waardoor een terugliggende hoofdentree is gecreëerd. De zijwanden van deze entree hebben vensters. In de gevel boven de entree een drieledig venster. Daarboven een topgevel met schouderstuk en een tuitstuk. In de top vijf smalle vensters die de stijgende lijn van de top volgen. Topgevel met snijdend zadeldak, gedekt met rode Hollandse pannen.

In de uitbouw rechts van de entreepartij vier vensters die de breedte tussen de lisenen volledig opvullen. Onderdorpels van geglazuurde tegels. De uitbouw gaat aan de rechterzijde via een afgeplatte hoek over in de zijgevel. De beëindiging van de verdiepingegevel rechts is in de hoeken afgewerkt met (mini)topgeveltjes. De ruimte naast sommige lisenen op de verdieping is van smalle ruitjes voorzien. Eenvoudige vensters op de verdieping. Houten bakgoot met zinken kraal. Zadeldak belegd met rode Hollandse pannen, vier forse dakkapellen met zadeldakjes.

Dit pand is cultuurhistorisch van belang, omdat het een gebouw betreft met een zeer gevarieerd gevelbeeld. Het is gebouwd als hotel in de directe nabijheid van het inmiddels verdwenen spoorwegstation en gesitueerd op een markante plaats. Het vormt een mooi ensemble en contrast met de naastgelegen bebouwing in de Frans van Beststraat en de bebouwing aan de overzijde van de Leenderweg.

20. Markt 3

Inleiding

Nabij de Nederlands Hervormde kerk aan de oostzijde van de zogeheten "kleine Markt" hoek Hofstraat werd in 1907 de PASTORIE VAN DE NEDERLANDS HERVORMDE KERK gebouwd op de ondergrond van het eerste predikantenwoonhuis.

In 1974 is tegen de noordzijde van het pand een eenlaagse, plat afgedekte kantoorruimte met dubbele garage gebouwd welke niet verder in de beschrijving wordt vermeld. De villa draagt elementen van de chalet-stijl.

Beschrijving

De hoofdbouwmassa van het pand is samengesteld uit twee rechthoekige, in L-vorm op elkaar aansluitende tweelaagse massadelen. Het aan de zuidkant gelegen dwarse massadeel steekt uit voor het aan de Markt gelegen deel en heeft aan de west- en oostzijde een plat afgedekte erker, respectievelijk tuinkamer. De nokken en dakvoeten van de twee in T-vorm op elkaar aansluitende met singels gedekte zadeldaken stoken onderling in hoogte; ook de op geprofileerde klossen dragende houten bakgoten aan de west- en zuidgevel liggen op dezelfde hoogte. Aan de oostzijde heeft het pand een over de gevel kragend dakoverstek met lagere mastgoot en steunend op vier consoles met uitgezaagde vlakvullingsversiering in chalet-motief.

Alle gevels inclusief de erker zijn opgetrokken in baksteen. Doordat het pand wit is geschilderd zijn de oorspronkelijke in het gevelvlak aangebrachte horizontale siermetselwerkgeleding nagenoeg niet meer waarneembaar.

Wel zichtbaar zijn de twee horizontale hardstenen cordonlijsten in de westgevel. De in de gevels geplaatste vensters zijn, met uitzondering van die in het trappenhuis, alle voorzien van bovenlichten met kleine roedeversdeling.

Op de gevels bevinden zich ijzeren sierankers. De erker tegen de **westgevel** van het dwarse bouwmassadeel heeft een overstekend dakterras en smeedijzeren balustrade. Symmetrisch in de erker geplaatst een dubbele tuindeur met bovenlicht; in elk van de twee afgeschuinde erkerhoeken een venster met eenruits schuifraam en bovenlicht. Symmetrisch boven de erker een dubbele terrasdeur met bovenlicht, geplaatst onder een getoogde strek met betegeld boogveld. In de topgevel is een kozijn geplaatst met twee tussenstijlen onder korfboogstrek met betegeld boogveld. De gevel wordt afgesloten met een uitgezaagde topgevelversiering van hout, voorstellende twee pelikanen, welke zouden kunnen verwijzen naar het christelijke symbool van de naastenliefde. Het overige terugliggende deel van de westgevel heeft op de begane grond een venster met eenruits schuifraam en bovenlicht ontlast door een segmentboog waaronder een betegeld boogveld. De hoofdtoegang van het pand wordt gevormd door een portiek met segmentboog en geprofileerde hardstenen aanzetstenen, waarachter een kozijn met vleugeldeuren en bovenlicht.

De deuren met achtruits roedeversdeling zijn niet origineel.

De twee vensters op de etage hebben een tweeruits schuifraam met bovenlicht; boven beide kozijnen een korfboogontlasting en betegeld boogveld.

Centraal op het dak een houten dakkapel onder overstekend zadeldak; het middendeel van het vertikaal in drieën gedeelde kozijn is wat hoger dan de beide andere delen; de topgevel van de dakkapel is voorzien van verticale houten deeltjes.

De **zuidgevel** aan de Hofstraat heeft twee identieke vensterterrassen; de vensters op de begane grond hebben een eenruits schuifraam met bovenlicht, segmentboog en boogveld zoals eerder omschreven; de etagevensters hebben een tweeruitsschuifraam met bovenlicht onder een rechte strek.

De vier vensters zijn voorzien van louvre-luiken over de volle kozijnhoogte. Op het dak twee dakkapellen zoals omschreven bij de westgevel.

De **noordgevel** heeft twee vensters op etagehoogte die identiek zijn aan de etagevensters in de zuidgevel, zij het dat in de noordgevel de luiken ontbreken.

De topgevel is asymmetrisch en heeft een vakwerkindeling met vullingen van metselwerk en houten deeltjes.

Centraal onder de nok is een tweeruits schuifraam met bovenlicht geplaatst.

De rechthoekige tuinkamer aan de **oostgevel** heeft platdakoversteken die ondersteund worden door geprofileerde klossen. Evenwijdig aan de oostgevel is de tuinkamerwand in zes gelijke verticale traveeën verdeeld.

In twee traveeën zijn tuindeuren geplaatst met bovenlichten in negenruits roedeverdeling waarin okerkleurig kathedraalglas.

De overige vier traveeën hebben ieder een met baksteen gevulde borstwering; daarboven een zesruitsraam en het hiervoor omschreven bovenlicht.

De beide zijwanden van de tuinkamer zijn elk opgebouwd uit drie gelijke traveeën, ingedeeld als hiervoor omschreven.

Symmetrisch boven de tuinkamer een venster met eenruits raam en bovenlicht, segmentboog en boogvulling.

De topgevelbehandeling is qua kozijnvorm, beëindiging en dakoverstek identiek aan het beschrevene bij de westgevel met dien verstande dat de topgevelversiering bestaat uit verticale deeltjes.

Ter plaatse van het trappenhuis bevindt zich op de begane grond een dubbele deur, met segmentboogontlasting en gemetselde boogvulling.

Daarboven ter hoogte van de trapbordessen twee tweeruits vensters met segmentboog en gemetselde vulling.

Het resterende geveldeel heeft op de begane grond een later aangebracht afwijkend venster en op de verdieping een tweeruits schuifraam met bovenlicht onder een rechte strek.

Het pand is aan de straatzijde omheind door een smeedijzeren hek geplaatst op een gemetselde muur met ezelsrug waartussen hardstenen blokken ten behoeve van de hekstaanders.

In de voortuin staan drie monumentale bomen (beuken).

De hoofdstructuur van het **interieur** is na de verbouwingen grotendeels behouden t.w. een centrale gang met trappenhuis met aan weerszijden daarvan de kamerindelingen.

Waardering

Het pand is architectuur-historisch van belang vanwege de detaillering en van cultuurhistorische waarde wegens de oorspronkelijke functie. Het object vormt een essentieel deel van een groter cultuurhistorisch belangrijk deel van het dorp dat structureel- en visueel gaaf is gebleven.

21. Markt 4

Inleiding

WOONHUIS uit 1884 gelegen aan de zogeheten 'Kleine Markt', tegenover de voormalige Nederlands Hervormde kerk.

Beschrijving

Kubusvormig, tweelaags pand onder geknikt schilddak gedekt met lei in Rensdekking. De gevels zijn opgetrokken in handvorm bakstenen. Aan de voorzijde een hardstenen, aan de oostelijke zijgevel een gecementeerde plint.

De symmetrische voorgevel, met cordonlijst, heeft vijf assen met centraal een paneeldeur met bovenlicht met roedeverdeling. De deur wordt aan beide zijden geflankeerd door twee achtruits schuifvensters met hardstenen dorpel en opgeklampte luiken, allen geplaatst onder lichtgetoogde strek. Op de etage vijf identieke vensters, zij het onder rechte strek. De gevel wordt aan de bovenzijde afgesloten door een gepleisterd fries. In de gevel sierankers.

In de oostelijke zijgevel op de begane grond een (later aangebracht) achtruits schuifvenster onder rechte strek en steekankers.

Centraal op het dak aan de voorzijde een houten dakkapel, onder zadeldak gedekt met lei in Maasdekking met geschubde wangen en een pediment met lelie-motief. In de dakkapel twee openslaande tweeruits vensters.

Voor het pand een hardstenen stoep met palen en smeedijzeren hek.

Waardering

Het pand vormt een essentieel deel van een groter, cultuurhistorisch belangrijk deel van het dorp dat structureel en visueel gaaf is. Architectonisch is het pand zeer gaaf bewaard gebleven.

22. Markt 6

Tweelaags herenhuis uit 1912 met zolderverdieping in centrale topgevel en zadeldak met wolfseind. Gebouwd voor sigarenfabrikant H. Bots.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Stoep met betonnen stoepaaltjes waartussen een smeedijzeren sierhekwerk. Centrale toegangsdeur in portiek met hardstenen stoepje. Deur omlijst met houten kozijnen en drieledig rondboogvenster als bovenlicht. Grijs gepleisterde plint. Zowel links als rechts van de toegangsdeur twee rechthoekige schuifvensters met houten kozijnen. Glas-in-lood ramen en glas-in-lood bovenramen. Betonnen lekdorpels met afgeronde hoeken ter hoogte van een betonnen onderdorpelband. Dubbele tussendorpelbanden in rode geglazuurde baksteen. Anderhalfsteens rondboog in baksteen en rode geglazuurde baksteen boven de portiek. Betonnen aanzetstenen en boogstenen die doorlopen als bovendorpelband. Segmentbogen met versiering in baksteen en rode geglazuurde baksteen boven de vensters. Verdiepingslaag met enkel venster in het centrale deel van de gevel en aan weerszijden een tweeledig venster. Vensters, kozijnen, lekdorpels en segmentbogen als op de begane grond. Betonnen boven- en onderdorpelbanden. Dubbele tussendorpelbanden in rode geglazuurde baksteen met mozaïekversiering. Centrale vensteras met topgevel met twee smalle vensters, houten kozijnen. Eén betonnen lekdorpel, één betonnen latei en één segmentboog als overbrugging van beide vensters. Gedeelte tussen de nummers 6 en 8 is in latere jaren dichtgemetseld in dezelfde stijl als de voorgevel, op de begane grond een toegangsdeur met betonnen latei en segmentboog. De betonnen bovendorpelband van de voorgevel loopt in dit tussenstuk door als dubbele band in rode geglazuurde baksteen. De betonnen boven- en onderdorpelbanden in de verdiepingslaag van de voorgevel lopen in het smalle tussenstuk aan de linkerzijde door als uitkragende platte muizentand en bakstenen lekdorpel. Aan beide zijden van het pand een zinken regenpijp. Overstekende houten bakgoot met zinken kraal op klossen, die doorloopt in de centrale topgevel. Zadeldak met wolfseind aan rechterzijde, belegd met rode Hollandse pannen. Zo ook het zadeldakje van de centrale topgevel. Gemetselde schoorsteen op de nok van het dak, geheel links. Rechterzijgevel blind in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Bouwnaad tussen voor- en zijgevel zichtbaar. Houten plansier. Eenvoudige staaftankers.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de rijke en speelse architectuur. Het pand is een goed voorbeeld van een fabrikantenwoning van kort na 1900. Het pand is tevens cultuurhistorisch waardevol vanwege het feit dat het gebouwd en bewoond is door sigarenfabrikant Bots. Verder heeft het pand een ensemblewaarde met de overige statige panden aan deze zijde van de Markt.

23. Markt 8

Tweelaags woonhuis onder zadeldak met topgevel in de linker vensteras. Oorspronkelijk pand uit ca. 1910 werd in 1935-1936 ingrijpend verbouwd voor A. van de Besselaar-Hoekx onder architectuur van A. Bogers.

Voorgevel opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in halfsteensverband.

Stoep met betonnen en gietijzeren stoeppalen, kettingen en sierhekwerken. Grijs gepleisterde plint.

Nagenoeg centraal gelegen toegangsdeur in licht verdiept portiek met rondboog. Links daarvan een drieledig venster met houten kozijnen en bovenramen. Rechts van de toegangsdeur een tweeledig venster met houten kozijnen en bovenramen. Trapeziumvormige betonnen lekdorpels. Portiek met betonnen sier- en aanzetstenen met afgeschuinde hoeken. Houten paneeldeur met houten kozijnen. Rondboogvenster met roedeverdeling als bovenlicht. Twee smalle langwerpige vensters links en rechts van de voordeur.

Verdieping met links een drieledig venster, nagenoeg centraal een enkel venster en rechts een tweeledig venster. Alle vensters, kozijnen, bovenramen en lekdorpels als op de begane grond.

Topgevel in linker vensteras met klein rechthoekig venster met houten kozijnen en betonnen lekdorpel. Zinken regenlijpen links en rechts tegen de voorgevel.

Geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal boven de centrale en rechtervensteras. Losse geprofileerde houten bakgoot met zinken kraal in de topgevel, met twee horizontale beëindigingen aan de onderzijde.

Dak belegd met grijze Hollandse pannen, zo ook het zadeldakje van de topgevel. Gemetselde schoorstenen geheel links en rechts op de nok van het dak.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de typische maar sobere woningbouw in het midden van de jaren '30 van de vorige eeuw. Het pand vormt een ensemble met de overige statige panden aan deze zijde van de Markt.

24. Markt 10

Tweelaags woonhuis onder zadeldak waarvan de begane grond mogelijk uit 1881 stamt en de verdiepingslaag en het dak uit 1925.

De voorgevel is opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in een kruisverband.

Stoep met betonnen stoeppalen en ijzeren kettingen aan beide zijden. Centraal gelegen toegangsdeur. Paneeldeur met houten kozijnen en tweeruits bovenlicht. Anderhalfsteens strek boven de deur. Links en rechts van de deur een zesruits schuifvenster met houten kozijnen. Betonnen lekdorpels, houten luiken en anderhalfsteens strekken. Betonnen cordonlijst ter hoogte van de verdiepingsvloer. Verdiepingslaag met drie zesruits schuifvensters. Houten kozijnen, betonnen lekdorpels en anderhalfsteens strekken.

Geprofileerde houten bakgoot op klossen. Zadeldak belegd met grijze Hollandse pannen.

Gemetselde schoorsteen geheel links op de nok van het dak. Centraal in het voorschild een eenvoudig houten dakvenster met stolpraam, timpaan, houten wangen en zinken zadeldakje.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de klassieke uitstraling van het pand en de samenhang met de overige statige panden aan deze zijde van de Markt.

25. Markt 14

Tweelaags herenhuis annex horecapand uit ca. 1915. Gelegen op een prominente plaats op de hoek van de Markt en de Eindhovenseweg. Het pand wordt afgedekt met een samengesteld dak, bestaande uit een dak met schilden, een zadeldak en een hoekschild. Rechterdeel van de zijgevel aan de Markt met trapeziumvormige topgevel. Eenlaags aanbouw achter het pand aan de Eindhovenseweg.

Gevels opgebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Knipvoegen. Afgeschuinde lepe hoek met hoeklisenen en iets terugliggende vensteras. Toegangsdeur in portiek met betonnen stoepje en donker geschilderde geprofileerde kroonlijst als overspanning. Boven de deur een segmentboog met betonnen aanzetstenen en sluitsteen met reliëfversiering. Eenvoudige, donker geschilderde houten bakgoot op klossen met zinken kraal.

Rechterzijgevel aan de Markt met donker geschilderde plint. Van links naar rechts een dubbelvenster, een toegangsdeur met bovenlicht en twee dubbelvensters. Vensters met houten kozijnen, roedeverdeling en bovenramen. Donker geschilderde houten luiken die de bovenramen niet bedekken. Betonnen lekdorpels. Betonnen sierstenen links en rechts van de vensters. Segmentbogen boven deur en vensters met daarin aanzet- en sluitstenen met reliëfversiering. Verdiepingslaag van de rechterzijgevel aan de Markt met van links naar rechts een groot venster en drie kleinere T-stolpvensters. Het grote venster met breed bovenraam. Dit venster en het venster rechts daarvan als op de begane grond, echter met bakstenen lekdorpels en diamantkoppen als sluitstenen in de segmentbogen. Boven deze twee vensters een bakstenen fries met gekleurd siermetselwerk. De twee T-stolpvensters rechts liggen een fractie hoger dan de twee links gelegen vensters en zijn vergelijkbaar met de twee linkervensters, echter met betonnen lateien met reliëfversiering. Trapeziumvormige topgevel in rechtervensteras met halfgrondstolpvenster, bakstenen lekdorpel, houten luiken zoals bij de overige vensters. Een betonnen sluitsteen boven het venster. Betonnen tussendorpelband en cordonband met witte baksteenversiering. Eenvoudige bruin geschilderde houten bakgoot op klossen met zinken kraal boven het linkerdeel en het uiterste rechterdeel van de gevel aan de Markt. Losse donker geschilderde houten bakgoot met zinken kraal in de trapeziumvormige topgevel, met twee horizontale beëindigingen aan de onderzijde. Dak belegd met grijze Hollandse pannen.

Linkerzijgevel aan de Eindhovenseweg met donker geschilderde plint. Op de begane grond van links naar rechts een dubbelvenster en drie enkelvoudige vensters in dezelfde stijl als de vensters van de rechterzijgevel (Markt) op de begane grond. Dichtgezette oculus met sierpleisterband. Verdieping met vijf T-stolpvensters, vergelijkbaar met het venster rechts van het brede venster op de verdieping in de rechterzijgevel. Boven de vensters een bakstenen fries met gekleurd siermetselwerk.

Eenvoudige donker geschilderde houten bakgoot op klossen met zinken kraal. Dak belegd met grijze Hollandse pannen.

Linkerzijgevel loopt door in de eenlaags achterbouw die links daarvan ligt. Donker geschilderde dubbele deur met tweeledig tussenlicht en dubbel tweeledig bovenlicht. Verder qua opzet vergelijkbaar met vensters op de begane grond. Houten plansier aan bovenzijde van de gevel. Zij- of achtergevel van de linkervleugel aan de Eindhovenseweg in schoon metselwerk in rode baksteen in kruisverband. Deur of venster met tweeruits bovenlicht. Houten kozijnen. Fries met platte muizentand. Houten boeiboord.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de klassieke uitstraling van het pand en de samenhang met de overige statige panden aan deze zijde van de Markt. Belangrijk zijn ook de karakteristieke ligging op de hoek van de Markt en de Eindhovenseweg, de authenticiteit, rijke versieringen, de speelse vormentaal en de afwisseling in de kapvormen.

26. Markt 16

Tweelaags horecapand uit 1932. Gelegen op een prominente plaats aan de Markt, op de hoek van de Waalreseweg en de Eindhovenseweg. Het pand heeft een L-vormige plattegrond. Te onderscheiden zijn een tweelaagse vleugel met afgeschuinde achterzijde aan de Eindhovenseweg en een tweelaagse vleugel waarvan het rechterdeel met topgevel aan de Markt/Waalreseweg. Vóór deze vleugel staat een tweelaags volume, waarvan de eerste bouwlaag onderdeel vormt van de oorspronkelijke constructie.

De hoek van het pand is afgeschuind.

Pand is gebouwd in schoon metselwerk in rode baksteen in Noors verband .

gevel aan de Eindhovenseweg

Trasraam met rollaag in donkere rode baksteen. Geheel links in de gevel op de begane grond een fors halfrondvenster waarvan het bovenraam een rodeverdeling heeft. Lekdorpel van geglazuurde tegels. Strekse rondboog boven het venster. Rechts van het rondboogvenster van links naar rechts: drie vensters waarvan het rechter drieledig is, een ingangspartij in portiek en een drieledig venster. Over de gehele breedte van deze vensteropeningen loopt een grijs geschilderde betonnen luifellatei ter hoogte van de tussendorpels. Ter hoogte van de deurpartij is deze luifel met een halfrondboog naar buiten vergroot. Alle vensters met glas-in-lood bovenramen in ruitmotief. Houten kozijnen en lekdorpels van geglazuurde tegels. Portiek met hardstenen stoepje en uitkragende bakstenen. Moderne dubbele deur. Boven de deurpartij een dubbel bovenlicht met glas-in-lood in ruitmotief. De verdieping boven het halfrondvenster (moderne uitbreiding) heeft een speelse glas-hout-opbouw en vormt onderdeel van het volume aan de Markt/Waalreseweg. Boven het eerste venster van de begane grond een drieledig venster. Het drieledige bovenraam heeft een andere kozijnindeling. Boven het tweede venster van de begane grond een venstererker met houten kozijnen, die trapeziumvormig uit de muur steekt. Rechts van deze venstererker twee drieledige vensters, waarvan het middelste deel een klein bovenraampje heeft. Geheel rechts op de verdieping weer een venstererker, vergelijkbaar met de linkervenstererker. Boven de tweede vensteras in deze gevel aan de Eindhovenseweg een ver overstekende houten bakgoot op een sierlijke dubbele klos. Deze bakgoot ligt ca. een meter hoger dan de bakgoot boven de vier overige vensters. De twee bakgoten liggen voor een klein deel boven elkaar.

volume aan de Markt/Waalreseweg

Dit volume, waarvan de gevel met rondboogvenster aan de Eindhovenseweg reeds is beschreven, heeft oorspronkelijk één bouwlaag met aan de Markt/Waalreseweg drie gevelopeningen met rondbogen. De centrale gevelopening bevat een deur, links en rechts vensters. Deur en vensters met roedeverdeling.

Verdiepingslaag is in latere jaren toegevoegd. De oorspronkelijke gevel en vensterpartijen zijn bewaard gebleven. Speelse glas- en houtconstructie met platdak. Houten plansieren.

vleugel met topgevel aan rechterzijde

Deze vleugel bevindt zich als het ware tussen de voorbouw met rondbogen en de langere achterbouw aan de Eindhovenseweg. Gedeelte met topgevel met smalle, dichtgezette vensteropening. Ver overstekend dakbeschot met klossen.

De topgevel heeft een zadeldak belegd met rode Hollandse pannen. Gedeelte links van de topgevel met dak belegd met rode Hollandse pannen. Originele houten dakkapel met dubbelvenster in het voorste dakschild. Dak boven de vleugel aan de Eindhovenseweg eveneens belegd met rode Hollandse pannen en twee originele houten dakkapellen met twee dubbele vensters in elke dakkapel.

Dit pand is cultuurhistorisch waardevol vanwege de karakteristieke ligging op de hoek van de Markt en de Eindhovenseweg en de speelse vormtaal en expressie van de architectuur. Hier is een overgangsvorm in architectuur tussen de stijl van de Amsterdamse School (breedtewerking luifellatei en bovenramen) en Delftse School (steensoort en Noors verband) te signaleren.

27. Oranje Nassaustraat 8

Inleiding

In opdracht van de zusters van de H. Carolus Borromeus, bekend als de zusters “onder de bogen” uit Maastricht, werd in 1929 aan de noordzijde van de Oranje Nassaustraat een **congregatieklooster met kapel en ziekenhuis** gebouwd. De ontwerper van het toen genaamde Carolusgesticht was de Maastrichtse architect A. Boosten. Op 2 februari, respectievelijk 25 maart 1930 werden het klooster en ziekenhuis door de zusters in gebruik genomen.

Door de groei van de Eindhovense ziekenhuisaccomodaties nam in ± 1950 de behoefte aan een plaatselijk ziekenhuis af. De ruimte in de oostvleugel werd toen bestemd voor de verzorging van oudenvandagen en het houden van pension gasten. Vanuit het Carolusklooster legde de zusters zich verder toe op medische verzorging, wijkverpleging, onderwijs en jeugdwerk. Voor het jeugdwerk deed het patronaat boven het klooster in de westvleugel dienst. Als gevolg van het teruglopend aantal intredingen in de zestiger jaren, werden vele taken van de zusters door leken overgenomen en is de exploitatie van het Carolusgasthuis overgegaan naar de plaatselijke stichting Taxandria. Na de realisering van een nieuw verzorgingstehuis op het belendende perceel werd het carolusgebouw ontruimd en op 26 januari 1975 verkocht aan het Gemeente Valkenswaard die in hetzelfde jaar een deel van het bejaardenhuis heeft laten verbouwen tot muziekschool. Na een hoofdzakelijk interne verbouwing is het overige deel van het gebouw, inclusief de kapel, op 20 januari 1979 in gebruik genomen als ontmoetingscentrum en gemeenschapshuis “Carolus”. Laatst genoemde bestemmingen hebben geduurd tot oktober 1999, op welk tijdstip het nieuw gebouwde cultureel centrum “de Hofnar” in gebruik is genomen.

Van het centraal in de zuidgevel aanwezige daktorentje is de steile spits in 1960 omgebouwd tot een piramidedakje. De op de daken aanwezige dakkapellen zijn niet origineel. Naast vorengenoemde verbouwingen heeft het pand sinds de bouwtijd nog enkele, voornamelijk interne, verbouwingen ondergaan. Het voormalige klooster met ziekenhuis heeft een gevarieerde detaillering in een menging van expressionistische nieuw-zakelijke en Amsterdamse school-vormen. Het geheel is een goed voorbeeld van een congregatieklooster annex ziekenhuis uit de dertiger jaren.

De bescherming geldt vooral de massavorm met gevels aan de straat en de erachter gelegen voormalige kapel. De overige plat afgedekte bouwmassadelen zijn, evenals de dakkapellen, niet beschreven.

Beschrijving

De bouwmassa bestaat in hoofdzaak uit twee, met de oost-west lengteassen evenwijdig aan de straat gesitueerde, overwegend twee-laagse, hoofdvleugels met een daarachter gelegen kapel. Alleen een gedeelte van de meest oostelijke vleugel-beëindiging is éénlaags. De in elkaars verlengde gelegen twee vleugels zijn onderling verbonden door een erker met verdieping, welke in plattegrond de vorm heeft van een afgeknotte gelijkbenige driehoek. Tussen de hoofdvleugels en de kapel bevinden zich de niet nader beschreven éénlaagse, platafgedekte massadelen.

De rechthoekige hoofdvleugels liggen in dezelfde rooilijn doch de lengte- en dieptematen van de oostvleugel zijn nagenoeg dubbel zo groot als die van de westvleugel. Beide vleugels hebben een steil hoog zadeldak, gedekt met blauwgesmoorde opnieuw verbeterde Hollandse pannen. Aan de randen van het dak zijn gevelpannen toegepast en de nokafwerking wordt gevormd met zadelforsten. De westvleugel is geheel overkapt. Het dak boven de oostvleugel daarentegen overkapt slechts de achterste helft van de daar gelegen bouwmassa; de voorste helft van deze massa is met een plat gedekt, evenals het meest oostelijk deel van de éénlaagse bouwmassa. Boven de erker bevindt zich een vierkant torentje met piramide-dak waarop een metalen kruis is geplaatst; de wandbekleding en dakbedekking zijn van leisteen in maasdekking.

De op het achterterrein in noordelijke richting gebouwde rechthoekige kapel ligt met haar lengte-as evenwijdig aan de oost-west-assen van de hoofdvleugels. De kapel heeft een zadeldak dat qua vorm, hoogte, overspanning en materiaaltoepassing strookt met de eerder beschreven dakvormen. In beide dakvlakken bevinden zich een drietal, haaks op- en tot halve hoogte in de hoofdkap geschoten, zadeldaken waarvan de nokken eindigen op topgevels welke op de noord- en zuidgevel zijn doorgemetseld. Tegen de korte oostgevel is een priesterkoor gebouwd onder een zadeldak met gelijkvormige kap doch met lagere nok en dakvoeten dan bij de hoofdkap. De dakvoeten van de hoofdkap lopen uit op houten bakgoten. De dakvoeten van de kap boven het priesterkoor gaan over in platte daken van twee kleine bijruimten welke op de noordoosthoek respectievelijk de zuidoosthoek van de kapel zijn aangebouwd. Op de noordwesthoek bevindt zich een uitgebouwd rond trappentorentje met kegelvormige spits en opgewipte dakvoet; alles in leibedekking.

De middels gemetselde stenen trappen toegankelijke hoofdingang van het gebouw bevindt zich excentrisch in de **zuidgevel** van de westvleugel en bestaat uit een kettingboogvormig portiek waarin een gedeelde vlakke deur met kleine verticaal gerichte glasopeningen is geplaatst. De beide zijwanden van de gemetselde portiekboog monden uit in uitgemetselde bloembakken; in een van de wanden is de eerste steen gemetseld vervaardigd van blauwe arduin en voorzien van de tekst: A F DIEPEN EP 3-6-1929. Het portiek wordt geflankeerd door twee verticaal gerichte uitgebouwde vensters die dragen op gemetselde basementen waarvan de hoogte strookt met de bloembakken. Beide vensters hebben zwaar gedimensioneerde houten stijlen en dorpels; vier tussendorpels verdelen het venster in horizontaal gerichte raamopeningen. De portiekboog wordt omgeven door siermetselwerk. Boven de ingangspartij is een beeldje van de H. Carolus ingemetseld. Links en rechts van de hoofdingang heeft de zuidgevel op de begane grond vier- respectievelijk twee kruiskozijnen met bovenlichten van glas-in-lood en iets bredere, enigszins uitspringende, onderlichten. De kozijnen staan op regelmatige afstanden en rusten op een over de gehele gevel doorlopende rollaag. Op verdiepingshoogte zijn, eveneens op regelmatige afstanden, twaalf vensters met dubbele draairamen geplaatst. Deze vensters zijn onderling gekoppeld middels een doorlopende lateistrook van gewassen grindbeton en een eveneens doorlopende waterdorpel van twee lagen rode plavuizen. De bovenbeëindiging van de gevel bestaat uit een houten bakgoot. De zuidgevel van de oostvleugel heeft zes vensterassen in het deel met verdieping en twee vensterassen in het meest oostelijke laagbouwdeel. Elk van de genoemde zes assen wordt op de begane grond ingenomen door drie gekoppelde eenruits vensters met glas-in-lood bovenlicht; de onderlichten zijn evenals in de westvleugel wat breder enigszins uitspringend uitgevoerd. De zes ramen op verdiepingshoogte bestaan elk uit drie gekoppelde vensters met glas-in-lood-bovenlicht. Tussen de verdiepingervensters en het overstekende platte dak is over de volle gevellengte een horizontale geleiding aangebracht door middel van een uitkragende en met de dakrand strokende houten band. De twee vensterassen in het laagbouwdeel worden elk ingenomen door vier gekoppelde gevelhoge vensters met eenruits boven- en onderlicht. Boven het plat van de laagbouw zijn in de gevel van de verdiepingbouw nog drie verticaal gedeelte vensters aangebracht.

De erker tussen de beide hoofdvleugels heeft zowel op de begane grond als de verdieping een uit zeven gelijke delen samengesteld kozijn met onder- en bovenlichten. De zeven kozijndelen zijn over de erkergevels verdeeld in de verhouding drie- een-drie. De hoogtematen van de erkerkozijnen stroken met de kozijnmaten van de oostvleugel. Het plat boven de erker rust op de bovendorpel van het verdiepingkozijn; de overstekende dakrand strookt met de boeiplank van de westvleugel.

De **westgevel** heeft op verdiepinghoogte drie naast elkaar geplaatste, vierkante eenruits vensters. De overige, uit de bouwtijd daterende gevelopeningen, zijn gedicht dan wel aan het oog onttrokken door een aangebouwd plat afgedekt toegangsportaal.

Het eenlaagse deel van de **oostgevel** wordt tussen de gemetselde plint en de platdaklijst ingenomen door een zesdelig gekoppeld venster met onder- en bovenlichten. Aansluitend hieraan bevindt zich in de tweelaagse gevel een dubbele glasdeur waarvan de toegang mogelijk wordt via een gemetselde trap. De deuromlijsting bestaat uit een dubbele rij uitgemetselde koppen. Naast de deurpartij twee dubbelruits openslaande vensters met glas-in-lood bovenlicht. Een soortgelijk venster bevindt zich op verdiepinghoogte waar ook nog een kleiner gedeeld venster is ingemetseld. De dagverlichting van het souterrain vindt plaats middels twee kleine venster met klepraam.

De **noordgevel** van de oostvleugel heeft op verdiepinghoogte een vluchtdeur met bovenlicht. Links daarvan bevindt zich één venster; rechts van de deur heeft de gevel elf dubbelruits openslaande vensters met glas-in-lood bovenlicht; allen van hetzelfde type als beschreven in de oostgevel. Op de begane grond bevinden zich nog eens vijf van de beschreven vensters welke worden afgewisseld met vier kleinere- en twee grotere vensters die qua verhoudingen en detaillering van de eerder genoemde vensters zijn afgeleid. De gevel eindigt aan de westzijde, ter plaatse van het trappenhuis met drie verticaal gerichte hoge glas-in-lood-vensters welke onderling zijn gescheiden door smal metselwerk; elk van de drie vensters wordt middels tussendorpels in vijf vierkanten onderverdeeld. De noordgevel van de westvleugel heeft op verdiepinghoogten, = boven de platte daken van de belendende aanbouwen, = een vluchtdeur en negen gedeelde openslaande vensters.

Kapelgevels.

In elk van de drie topgevels van zowel de noord- als de zuidgevel van de kapel bevinden zich, =boven de aansluitende platte daken, = drie rondboogvensters. In de as van de westgevel is een gelijkvormig doch groter venster gemetseld. De rondboogvensters zijn gevuld met glas-in-lood en middels een gemetselde koppenomlijsting enigszins buiten de gevels geplaatst. De oostelijke priesterkoorgevel heeft een venster samengesteld uit drie rondboogvensters met glas-in-lood en onderling gescheiden door smal metselwerk. In de gevels van de aanbouw op de zuidoosthoek bevinden zich vier kleine vensters; de noordgevel van de aanbouw op de noordoosthoek, heeft een halfronde gesloten dubbele deur, voorzien van klampen en geprofileerde delen. In elk van de beide dakvlakken van de priesterkoorkap is een lage dakkapel opgenomen.

Waardering

Het object is architectuurhistorisch van waarde wegens de gaaf gebleven esthetische kwaliteiten van het exterieur en vanwege de plaats binnen het oeuvre van de architect. Cultuurhistorisch is het object van belang als uitdrukking van een sociaal-maatschappelijke ontwikkeling en als representant in de ontwikkeling van het dorp. Daarnaast is het geheel van betekenis voor het historisch dorpsbeeld.